

**IZVJEŠTAJ O RADU
FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE
ZA 2012. GODINU**

Sarajevo, marta/ožujka 2013. godine

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	4
2.	STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA.....	5
2.1.	<i>Zaposlenost.....</i>	5
2.2.	<i>Nezaposlenost.....</i>	5
2.3.	<i>Nezaposlenost po kantonima</i>	6
2.4.	<i>Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti.....</i>	7
2.5.	<i>Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih</i>	7
2.6.	<i>Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih</i>	8
2.7.	<i>Promjene u evidenciji nezaposlenih</i>	8
2.8.	<i>Tražnja radne snage</i>	8
2.9.	<i>Zapošļavanje osoba sa evidencije službi za zapošļavanje.....</i>	9
3.	MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI.....	9
3.1.	<i>Novčana naknada</i>	9
3.2.	<i>Zdravstveno osiguranje.....</i>	10
3.3.	<i>Penzijsko i invalidsko osiguranje</i>	10
3.4.	<i>Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošļavanje.....</i>	10
3.5.	<i>Rješavanje u drugostepenom postupku.....</i>	11
3.6.	<i>Sporazum o ostvarivanju prava na novčanu naknadu nezaposlenih osoba.....</i>	11
3.7.	<i>Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju</i>	12
4.	FOND ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU, OSPOSOBLJAVANJE I ZAPOSŁJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM	12
5.	AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA	12
5.1.	<i>Program sufinansiranja zapošļavanja mladih osoba bez radnog iskustva.....</i>	13
5.2.	<i>Program sufinansiranja zapošļavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“... </i>	13
5.3.	<i>Program sufinansiranja zapošļavanja „Prilika za sve“</i>	14
5.4.	<i>Program sufinansiranja samozapošļavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“</i>	15
5.5.	<i>Program zapošļavanja i samozapošļavanja povratnika u 2012. godini.....</i>	16
5.6.	<i>Program zapošļavanja i samozapošļavanja Roma</i>	17
5.7.	<i>Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošļavanje (SSNESP)</i>	17
5.8.	<i>Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošļavanja</i>	18
5.9.	<i>Program zapošļavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)</i>	19
5.10.	<i>Projekat zapošļavanja mladih (YEP)</i>	19
5.11.	<i>Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošļavanje kandidata za zanimanje metalostругar i CNC operater“</i>	20
5.12.	<i>Projekat „Osobe sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada – zapošļavanjem do pune integracije“</i>	20
5.13.	<i>Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošļavanje šivača autopresvlaka“.....</i>	21
5.14.	<i>Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošļavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“</i>	21
5.15.	<i>Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada - prvo radno iskustvo.....</i>	21
5.16.	<i>Pilot projekat „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“.....</i>	22
5.17.	<i>Adriatic Welfare Mix</i>	22

5.18.	<i>Sajmovi zapošljavanja.....</i>	23
5.19.	<i>Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje</i>	24
5.20.	<i>Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj.....</i>	25
6.	ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA.....	25
7.	PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA.....	28
7.1.	<i>Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama</i>	28
7.2.	<i>Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu.....</i>	29
8.	ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA	30
9.	AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	30
9.1.	<i>Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda.....</i>	30
9.2.	<i>Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ (ICBES)</i>	30
9.3.	<i>Stručno osposobljavanje zaposlenika.....</i>	31
10.	INFORMACIONE TEHNOLOGIJE	32
11.	UPRAVNI ODBOR	33
12.	KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE ...	34
13.	INFORMIRANJE.....	35
14.	SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA	36
15.	ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA	39

1. UVOD

U skladu sa zakonskim propisima, strateškim dokumentima i finansijskim mogućnostima, Federalni zavod za zapošljavanje je i u 2012. godini izvršavao svoje obaveze radi stvaranja pretpostavki za poboljšanje kvaliteta ponude radne snage na tržištu rada, poticanja potražnje za radnom snagom, te sticanja povjerenja i uspješnu saradnju partnera na tržištu rada. S obzirom na zakonom utvrđene prioritete, nakon izvršenja obaveza koje se odnose na materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, raspoloživa sredstva je usmjeravao u programe aktivne politike zapošljavanja.

Međutim, otežavajuću okolnost u provođenju programskih opredjeljenja Federalnog zavoda za zapošljavanje i dostizanje kvalitetnijeg učinka predstavljala je usložnjena socioekonomska situacija u Bosni i Hercegovini, što je značajno uticalo i na stanje na tržištu rada, odnosno otvaranje novih radnih mjesta i ukupni ekonomski napredak. Smanjena je vanjsko-trgovinska razmjena, kao i kreditni rejting Bosne i Hercegovine. Poslovanje mnogih privrednih subjekata koji zapošljavaju više stotina radnika je dovedeno u pitanje. Oko 28.000 bosanskohercegovačkih firmi je blokirano, što rezultira stečajnim postupcima, gašenjem i gubitkom radnih mjesta. Istovremeno, investiciona ulaganja nisu na željenom nivou. U prvih šest mjeseci 2012. godine zabilježen je najmanji priliv stranih investicija. Naime, u Bosnu i Hercegovinu pristiglo je svega 51,5 miliona KM, što je najmanje u poslijeratnom periodu¹.

Prema izvještaju Svjetske banke *Lakoća poslovanja u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu (Doing business 2012)*, Bosna i Hercegovina je i dalje pozicionirana na loše 125. mjesto, od 183 analizirane svjetske ekonomije, iza svih zemalja bivše Jugoslavije i Albanije. Bosanskohercegovačka privreda u 2012. godini nije doživjela značajniji oporavak, a industrijska proizvodnja je nastavila negativan trend. Pad ukupnih ekonomskih aktivnosti neminovno je uticao i na oblast zapošljavanja i negativne trendove na tržištu rada, koji se prije svega ogledaju u smanjenoj potražnji za radnom snagom i, samim tim, povećanjem broja nezaposlenih, a što se odražava na smanjenje uticaja i napora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine i mjera aktivne politike zapošljavanja koje provode.

Iako je početkom 2012. godine broj nezaposlenih bilježio blagi pad, u drugoj polovini 2012. godine taj broj ponovo raste i povećano je prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih osoba nakon završetka procesa obrazovanja. Evidentna je i strukturna neravnoteža na tržištu rada manifestirana kroz neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom u pogledu zanimanja, obrazovanja, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda jer obrazovni sistem nije efikasno povezan sa tržištem rada ni prilagođen potrebama privrede. Rad na crno i dalje ostaje objektivni problem, koji, pored razvoja nelojalne konkurencije među poslodavcima i nepoštivanja finansijske discipline, utiče i na realno sagledavanje stope nezaposlenosti. Veliki je broj osoba koje su ostale bez posla zbog različitih okolnosti, a čiji radno-pravni status još nije riješen, kao i osoba koje se prijavljuju na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa zbog proglašenja tehnološkog viška.

Ipak, na osnovu dosadašnjeg iskustva, pokazatelja tržišta rada i procjene efikasnosti i efektivnosti mjera aktivne politike tržišta rada, adekvatno su osmišljeni, ciljani i implementirani programi Federalnog zavoda za zapošljavanje kojima je u 2012. godini omogućeno zapošljavanje, samozapošljavanje i stručno osposobljavanje više od 5.000 osoba, kao i drugi oblici pripreme za tržište rada za više od 10.000 osoba. Svi programi su bili fokusirani na podršku u zapošljavanju teže zapošljivih grupa nezaposlenih osoba, uz

¹ Prema podacima Agencije za unapređenje stranih investicija (FIPA)

poštivanje principa jednakopravnosti spolova, što je ujedno bila i pomoć poslodavcima kod otvaranja novih radnih mjesta, kao i sprečavanja smanjenja broja zaposlenih.

U izvještajnom periodu, pored saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, nastavljena je i saradnja sa međunarodnim institucijama i organizacijama, razvojnim agencijama i drugim partnerima koji u Bosni i Hercegovini provode aktivnosti u vezi sa zapošljavanjem, obrazovanjem i jačanjem privrede kao preduvjetom za otvaranje radnih mjesta. Ta saradnja se odvijala kroz zajedničku realizaciju projekata zapošljavanja, samozapošljavanja i obuke, organizaciju sajmova zapošljavanja, razvoj profesionalne orijentacije, obrazovanja odraslih i dr.

2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOŠLJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje (Federalni zavod) i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2012. godini bile su usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uvjeti za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

2.1. Zaposlenost

U Federaciji Bosne i Hercegovine u 2012. godini prosječno je bilo zaposleno 437.362 radnika, što je u odnosu na prosjek 2011. godine (440.747) manje za 3.385 radnika, odnosno 0,41%.²

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U taj broj uračunati su zaposleni u privredi i vanprivredi. Broj zaposlenih u 1991. godini na području koje je sada Federacija BiH bio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2012. godini (437.362) dostigao 69,31% nivoa iz 1991. godine.

2.2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2012. godini bio je 377.957 i u odnosu na prosjek 2011. godine (367.515) veći je za 10.442, odnosno 2,84%. Također, zabilježeno je povećanje nezaposlenosti u ljetnom periodu zbog prijave osoba po završetku školovanja. Prosječna stopa nezaposlenosti³ u Federaciji BiH u 2012. godini iznosila je 46,36% i ima tendenciju rasta (0,90%) u odnosu na prethodnu godinu.

U strukturnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH nema bitnijih promjena u odnosu na prethodne godine. To se i dalje ogleda u:

- velikom broju stručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (249.786), od kojih 106.775 (42,75%) prvi put traže zaposlenje i
- velikom broju nestručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (128.171).

Rješavanje problema nezaposlenosti znatno je teže u slabije razvijenim područjima (regijama i kantonima) jer nedostaju mehanizmi veće podrške razvoju tih regija.

² Podaci Federalnog zavoda za statistiku

³ Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) *zaposlenih i nezaposlenih* osoba

Tabela 1: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2012. godini

Pokazatelji		Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1.	Broj zaposlenih	439.473	437.988	436.543	437.479	438.147	439.127	438.022	436.899	437.856	435.812	435.644	435.356
2.	Osobe koje traže zaposlenje - UKUPNO	374.294	375.490	374.492	373.372	372.266	374.315	378.306	381.778	381.329	381.963	383.023	384.852
2.1.	Žene	191.915	192.080	191.826	191.837	191.706	192.908	195.289	197.581	196.722	197.104	197.405	197.642
3.	Stručne osobe	245.574	246.343	245.674	244.970	244.080	246.327	250.471	254.035	253.488	254.435	255.328	256.701
4.	Nestručne osobe	128.720	129.147	128.818	128.402	128.186	127.988	127.835	127.743	127.841	127.528	127.695	128.151
5.	Osobe koje traže zaposlenje prvi put	169.024	167.609	168.542	167.641	166.869	168.346	170.918	171.649	172.629	172.889	172.775	172.302
6.	Prijavljeni na evidenciju u toku mjeseca	9.728	7.166	6.670	6.619	6.181	8.530	10.729	9.812	8.887	8.776	8.369	8.408
7.	Zaposleni sa evidencije	3.469	3.422	4.662	5.076	4.607	4.117	4.179	3.618	6.476	4.314	4.006	3.820
8.	Prekinut radni odnos	3.591	2.187	2.181	2.072	2.316	2.326	3.083	4.240	2.359	2.500	2.645	3.454
9.	Brisani sa evidencije u toku mjeseca	6.524	5.972	7.668	7.739	7.287	6.479	6.738	6.340	9.336	8.142	7.309	6.579
10.	Prijave o potrebama za radnicima	1.234	1.195	1.835	1.517	1.416	1.474	1.311	1.376	2.409	1.425	1.405	1.293
11.	Realizirane prijave u toku mjeseca	1.984	1.842	2.714	2.913	2.482	2.283	2.242	2.183	4.206	2.543	2.326	2.302
12.	Korisnici novčane naknade	8.141	9.054	10.554	9.696	9.422	9.314	9.260	9.766	9.912	9.762	9.778	9.819
13.	Korisnici zdravstvenog osiguranja	229.148	230.754	230.561	230.121	229.514	230.805	233.121	235.610	237.297	239.283	240.974	242.618
14.	Demobilizirani branioци	68.294	68.370	68.146	67.777	67.450	67.136	66.850	66.726	66.416	66.104	66.076	66.343

2.3. Nezaposlenost po kantonima

Nezaposlenost po kantonima je sljedeća:

- U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 4,70%, a izdvajaju se općine Bužim i Cazin sa povećanjem za 18,19% i 5,01% u odnosu na 2011. godinu.
- U Posavskom kantonu zabilježeno je manje nezaposlenih za 2,14% u odnosu na 2011. godinu. Povećanje broja nezaposlenih za 0,77% evidentirano je u općini Domaljevac, a smanjenje za 3,09% u općini Orašje.
- U Tuzlanskom kantonu je veći broj nezaposlenih za 3,34%. Najveće povećanje broja nezaposlenih zabilježeno je u Srebreniku (za 5,37%) i Tuzli (za 5,37%).
- U Zeničko-dobojskom kantonu zabilježen je veći broj nezaposlenih u odnosu na prosjek iz 2011. godine za 1,66%. Najveći porast nezaposlenosti evidentiran je u

općinama Olovo (za 5,84%) i Žepče (za 4,51%). U općini Zenica broj nezaposlenih je manji za 0,58%.

- U Bosansko-podrinjskom kantonu smanjen je broj nezaposlenih za 10,56% u odnosu na 2011. godinu. Najveće smanjenje nezaposlenih je u općini Goražde (11,50%), dok je povećan broj nezaposlenih u općini Pale za 3,87%.
- U Srednjobosanskom kantonu je zabilježeno povećanje nezaposlenosti za 3,01%. U općini Jajce broj nezaposlenih manji je za 0,64% i općini Dobretići za 0,41%, a povećan je broj nezaposlenih u općini Kreševo za 9,40%.
- U Hercegovačko-neretvanskom kantonu zabilježeno je povećanje broja nezaposlenih za 2,92%. U općini Ravno evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 5,78%, dok je u općinama Prozor/Rama i Jablanica povećan broj nezaposlenih za 7,72% i 7,30%.
- U Zapadnohercegovačkom kantonu je zabilježeno povećanje nezaposlenosti za 4,45%. U općini Ljubuški broj nezaposlenih povećan je za 7,07%.
- U Kantonu Sarajevo je evidentirano povećanje broja nezaposlenih za 3,29%, posebno u općinama Novo Sarajevo (za 4,81%) i Ilidža (za 3,84%).
- U Kantonu 10 evidentirano je povećanje broja nezaposlenih za 1,03%, posebno u općinama Grahovo (za 12,74%) i Drvar (za 8,32%).

2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti

Broj nezaposlenih žena u Federaciji BiH u 2012. godini bio je 194.501, što je više za 5.710 ili 3,02% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po kantonima, evidentirano je povećanje broja nezaposlenih žena u svim kantonima osim u Bosansko-podrinjskom, gdje je broj nezaposlenih žena manji za 10,34%.

Najveće povećanje broja nezaposlenih žena zabilježeno je u Zapadnohercegovačkom kantonu (za 5,22%), Unsko-sanskom (za 4,56%) i Tuzlanskom (za 3,77%).

2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2012. godini, u odnosu na 2011. godinu, veći je za 4,60%.

U svim stepenima stručnosti veći je broj osoba koje traže zaposlenje. Povećan je broj nezaposlenih sa visokom stručnom spremom (VSS) za 24,16%, sa višom (VŠS) za 6,41% i sa srednjom stručnom spremom (SSS) za 5,19%.

Broj nestručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2012. godini, u odnosu na 2011. godinu, manji je za 0,42%.

Smanjen je broj nezaposlenih polukvalifikovanih (PKV) za 5,48%, sa nižom stručnom spremom (NSS) za 5,08% i nekvalifikovanih osoba (NKV) za 0,42%.

Tabela 2: Kvalifikaciona struktura nezaposlenih osoba

Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2012.	765	118.896	8.510	129.381	92.615	2.204	5.101	20.484

Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2012. godini veći je za 0,78% u odnosu na 2011. godinu.

Prosječan broj stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje u 2012. godini, u odnosu na 2011. godinu, veći je za 2,64%. Posmatrano po stručnoj spremi, kod stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje, u odnosu na prethodnu godinu, porast je evidentiran kod VSS za 23,97%, a smanjenje kod VKV za 8,30%.

2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih

Krajem 2012. godine najbrojnije među registriranim nezaposlenima bile su osobe dobi između 30 i 49 godina (181.299 ili 47,11%), zatim mladi do 30 godina (131.110 ili 34,07%), te stariji od 50 godina (72.443 ili 18,82%).

2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2012. godini u Federaciji BiH brisano je 86.113 osoba. U odnosu na 2011. godinu to je manje za 7,02%. U istom periodu prijavljeno je 99.875 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 0,16%.

Tabela 3: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2012. godini

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije	Broj zaposlenih, stanje: decembar 2012. godine (podaci Federalnog zavoda za statistiku)
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)		
1	2	3	4(5+6+7)	5	6	7	8	9
Unsko-sanski	11.672	9.664	5.692	307	2.289	3.096	5.015	31.710
Posavski	1.609	1.551	656	62	245	349	590	5.737
Tuzlanski	22.705	19.610	12.942	350	3.047	9.545	12.366	80.834
Zeničko-dobojski	18.688	16.407	10.655	421	4.079	6.155	9.868	68.801
Bosansko-podrinjski	1.229	1.447	539	7	13	519	743	6.016
Srednjobosanski	9.812	8.484	5.007	22	2.474	2.511	5.009	38.717
Hercegovačko-neretvanski	8.286	6.808	5.051	317	2.397	2.337	4.450	45.348
Zapadnohercegovački	2.774	2.313	1.343	67	569	707	974	16.431
Kanton Sarajevo	20.997	17.821	15.260	0	7.558	7.702	11.745	126.192
Kanton 10	2.103	2.008	1.009	58	332	619	1.006	9.576
UKUPNO	99.875	86.113	58.154	1.611	23.003	33.540	51.766	437.362

2.8. Tražnja radne snage

Prosječna mjesečna tražnja radne snage registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u 2012. godini iznosila je 1.491, što je više za 8,90% u odnosu na 2011. godinu. Od toga je registrirano 463 tražnje na neodređeno vrijeme, što je više za 2,19%, a 1.028 tražnji na određeno vrijeme, što je više za 12,22%.

Prosječna mjesečna zadovoljena tražnja radne snage⁴ registrirana u kantonalnim službama za zapošljavanje u 2012. godini iznosila je 2.502, što je više za 3,57% nego u 2011. godini. Od toga je registrirano 686 tražnji na neodređeno vrijeme, što je manje za 10,89% u odnosu na prethodnu godinu, te 1.816 tražnji na određeno vrijeme (više za 10,33%).

Zapošljavanje osoba sa evidencije premašuje registriranu tražnju jer poslodavci nemaju zakonsku obavezu da službama za zapošljavanje prijavljuju slobodna radna mjesta, te se ukupna tražnja radne snage na tržištu rada u Federaciji BiH ne registrira u kantonalnim službama za zapošljavanje.

2.9. Zapošljavanje osoba sa evidencije službi za zapošljavanje

U 2012. godini kantonalne službe za zapošljavanje su posredovale u zapošljavanju za 51.766 osoba sa evidencije nezaposlenih.

Posmatrano po kantonima, broj posredovanja bio je sljedeći: 590 u Posavskom, 743 u Bosansko-podrinjskom, 974 u Zapadnohercegovačkom, 1.006 u Kantonu 10, 4.450 u Hercegovačko-neretvanskom, 5.009 u Srednjobosanskom, 5.015 u Unsko-sanskom, 9.868 u Zeničko-dobojskom, 11.745 u Kantonu Sarajevo i 12.366 u Tuzlanskom.

3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (član 28) propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima. Federalni zavod, prema ovom zakonu, dodjeljuje kantonalnim službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

3.1. Novčana naknada

Pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji reguliraju sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, a koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada se, ovisno o vremenu provedenom na radu, utvrđuje u trajanju od tri do 24 mjeseca, ukoliko se u toku trajanja prava ne promijene okolnosti koje utiču na dužinu trajanja naknade.

U 2012. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno 9.540 nezaposlenih osoba. U odnosu na 2011. godinu, broj korisnika novčane naknade je veći za 16,94%. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile 43.904.289,04 KM, što je za 5.953.366,57 KM više nego u 2011. godini. S obzirom na stalno povećanje broja prijava na evidenciju nezaposlenih, naročito onih osoba koje stiču pravo na novčanu naknadu, u 2012. godini su po tom osnovu dodatno finansijski opterećene kantonalne službe za zapošljavanje.

⁴ Ukupna registrirana zadovoljena tražnja za radnom snagom ostvarena na osnovu objavljenih oglasa, prijava dostavljenih službama za zapošljavanje i drugih oblika zapošljavanja koje su poslodavci dali na uvid službama za zapošljavanje ili su službe u radu i obradi određenih podataka došle do saznanja o tome

3.2. Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uvjetima nezaposlena osoba prijavljena službi za zapošljavanje ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju propisano je da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja. Iz pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da su ta izdvajanja različito utvrđena po kantonima (u rasponu od 6 KM do 10 KM). Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje konstantno ukazuju na probleme u vezi sa administriranjem zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba, kao i na nerealne odluke o visini izdvajanja koje kantonalne skupštine donose na prijedlog kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 234.151 nezaposlena osoba. U odnosu na 2011. godinu broj korisnika ovog prava veći je za 15.130 ili 6,90%, za što su kantonalne službe za zapošljavanje utrošile 21.617.682,21 KM.

3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uvjeta za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2012. godini ovo pravo u Federaciji BiH ostvarilo je 3.758 nezaposlenih osoba, što je za 1.032 osobe ili 37,85% više nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su 1.969.906,84 KM, što je za 553.893,79 KM više nego u 2011. godini.

3.4. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog određenog broja korisnika koji primaju novčanu naknadu duži period, kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmirivati svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

U skladu sa čl. 49. i 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kantonalne službe za zapošljavanje, osim Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, podnijele su Federalnom zavodu zahtjeve za uplatu nedostajućih novčanih sredstava za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim i planiranim finansijskim sredstvima, izvršio uplatu nedostajućih sredstava u iznosu od 19.734.692,49 KM.

Tabela 4: Pregled isplate nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

Red. broj	Kanton	Isplaćena sredstva
1	2	3
1.	Unsko-sanski	2.980.870,93
2.	Posavski	556.086,24
3.	Tuzlanski	4.494.602,23
4.	Zeničko-dobojski	4.520.390,08
5.	Bosansko-podrinjski	126.875,00
6.	Srednjobosanski	2.404.427,22
7.	Hercegovačko-neretvanski	3.288.105,00
8.	Zapadnohercegovački	1.001.145,25
9.	Kanton Sarajevo	0,00
10.	Kanton 10	362.190,54
UKUPNO		19.734.692,49

3.5. Rješavanje u drugostepenom postupku

U skladu sa članom 35. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje kojim je odlučeno o pravima po osnovu nezaposlenosti. U izvještajnom periodu izjavljeno je 1.214 žalbi protiv prvostepenih rješenja. Sa neriješenim žalbama, prenesenim iz 2011. godine (123), u rješavanju je bilo 1.337 predmeta. Ukupno je riješeno 1.208 predmeta, i to: 679 žalbi je odbijeno, 230 je uvaženo i predmet meritorno riješen u drugostepenom upravnom postupku, 256 je uvaženo i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje, a 43 je urađeno na drugi Zakonom o upravnom postupku propisan način (odbačena, ustupljena drugom organu). Ostalo je neriješeno 129 predmeta. Kod kantonalnih sudova žalitelji su pokrenuli 97 upravnih sporova.

3.6. Sporazum o ostvarivanju prava na novčanu naknadu nezaposlenih osoba

Direktori entitetskih zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine su 31.10.2012. godine, uz prethodnu saglasnost entitetskih vlada i Vlade Brčko distrikta BiH, potpisali Sporazum o ostvarivanju prava na novčanu naknadu nezaposlenih osoba. Tim sporazumom se regulišu uvjeti i postupak ostvarivanja prava na novčanu naknadu nezaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini kojima je radni odnos prestao kod poslodavca čije je sjedište u entitetu, odnosno Brčko distriktu BiH u kojem nezaposlene osobe nemaju prebivalište.

Suština Sporazuma je prevazilaženje razlika u sistemu socijalnog osiguranja i usklađivanje postupaka javnih službi za zapošljavanje na teritoriji Bosne i Hercegovine radi ostvarivanja prava po osnovu nezaposlenosti, čime je nezaposlenim osobama omogućeno korištenje prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti bez obzira na sjedište posljednjeg poslodavca i mjesto prebivališta nezaposlene osobe, što doprinosi i pokretljivosti radne snage u Bosni i Hercegovini. Naime, Sporazumom je uređeno da za zaposlenike čije je prebivalište na teritoriji jedne sporazumne strane a u radnom odnosu su kod poslodavca čije je sjedište na teritoriji druge sporazumne strane, obveznik uplate doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti taj doprinos obračunava u skladu sa propisima koji se primjenjuju u sjedištu poslodavca, a uplatu vrši na odgovarajuće račune u korist nosioca

osiguranja prema entitetu, odnosno Brčko distriktu BiH prema mjestu prebivališta zaposlenika.

3.7. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju

U skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju, Federalni zavod, kao organ nadležan za provođenje pravnih propisa kojima je regulirana oblast materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, primio je u 2012. godini 1.709 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o stažu osiguranja i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, na propisanim obrascima u skladu sa operativnim protokolima ili administrativnim sporazumima za provođenje ugovora o socijalnom osiguranju, a što je za tri zahtjeva manje nego u 2011. godini.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva po Sporazumu potpisanom između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije („Službeni glasnik BiH“, broj 16/03), Federalni zavod je u izvještajnom periodu Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavio na daljnji postupak 587 uvjerenja o periodima osiguranja izvršenim u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti.

U skladu s Ugovorom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske („Službeni glasnik BiH“, broj 6/03), Hrvatskom zavodu za zapošljavanje dostavljeno je 649 uvjerenja o stažu osiguranja u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade.

Isto tako, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije („Službeni glasnik BiH“, broj 8/07), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljnji postupak dostavljeno je 473 uvjerenja o potvrđivanju staža osiguranja i korištenju novčane naknade za slučaj nezaposlenosti u Federaciji BiH. Broj zahtjeva koje je uputio Zavod za zapošljavanje Republike Slovenije je gotovo isti kao u 2011. godini, što je rezultat uspješno završenih pregovora o izmjeni člana 5. Sporazuma, prema kojem državljani Bosne i Hercegovine sa privremenim boravkom u Sloveniji mogu ostvariti pravo na novčanu naknadu po prestanku radnog odnosa. Federalni zavod i Agencija za rad i zapošljavanje BiH su potpisali Operativni protokol o elektronskoj razmjeni podataka, kojim se definiraju pitanja koja se odnose na elektronsku razmjenu podataka (između Agencije i Federalnog zavoda) o potvrđivanju perioda osiguranja izvršenim na teritoriji Federacije BiH i Republike Slovenije i korištenju prava na novčanu naknadu podnositelaca zahtjeva za izdavanje potvrde. Operativni protokol će se primjenjivati od 2013. godine.

4. FOND ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU, OSPOSOBLJAVANJE I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Za izvršenje obaveze koja proističe iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/10), a koja se odnosi na izdvajanje 10% planiranih sredstava za aktivnu politiku zapošljavanja radi finansiranja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju, osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, Federalni zavod je u 2012. godini po navedenom osnovu uplatio 453.920 KM.

5. AKTIVNA POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja u 2012. godini je provedena u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Strategijom zapošljavanja 2009-2013 i Akcionim planom zapošljavanja u Federaciji BiH za period 2010-2013. godina.

Podrška je pružena ciljnim grupama nezaposlenih osoba koje su pomenutim strateškim dokumentima utvrđene kao teže zapošljive, a posebno mladim osobama i ženama.

Mjere aktivne politike zapošljavanja uglavnom su bile usmjerene na:

- *poticanje zapošljavanja kod poznatog poslodavca*
- *samozapošljavanje*
- *obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju*
- *pripremu nezaposlenih za tržište rada*
- *stvaranje za sve jednakih mogućnosti u pristupu tržištu rada.*

5.1. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva

U 2012. godini završena je realizacija Programa sufinansiranja mladih osoba bez radnog iskustva, koji je direktno implementirao Federalni zavod.⁵

Programom je omogućeno zapošljavanje, tj. sticanje prvog radnog iskustva za 875 mladih nezaposlenih osoba, i to: 514 sa visokom stručnom spremom, 33 sa višom stručnom spremom, 200 sa srednjom stručnom spremom – četvrtog stepena i 128 sa srednjom stručnom spremom – trećeg stepena, kod 404 poslodavca.

Ukupna vrijednost Programa je 4.782.250 KM, od čega je u 2012. godini poslodavcima isplaćeno 871.250 KM.

5.2. Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“

Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“ dio je zajedničkih aktivnosti Federalnog zavoda i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP), koji je realiziran u okviru Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP).

Cilj Programa je da se omogući prvo zapošljavanje za osobe dobi do 30 godina, sa srednjom (III i IV stepen), višom i visokom stručnom spremom, bez radnog iskustva, a koje su prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH. Programom, koji je realiziran posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje, omogućeno je sufinansiranje zapošljavanja:

- *osoba srednje stručne spreme (III i IV stepen) u trajanju od šest mjeseci u neto iznosu od 402 KM mjesečno*
- *osoba više i visoke stručne spreme u trajanju od 12 mjeseci u neto iznosu od 563 KM mjesečno.*

Po tom programu su zaposlene 323 osobe (129 žena), i to: 245 osoba sa srednjom (III i IV stepen) i 78 osoba sa višom i visokom stručnom spremom, koje u prosjeku imaju 24 godine, a na evidenciji nezaposlenih su provele dvije i pol godine.

Vrijednost Programa iznosi 1.070.019,80 KM, od čega dvije trećine sredstava obezbjeđuje UNDP, a trećinu Federalni zavod.

⁵ Javni poziv po ovom programu objavljen je 30.10.2010. godine

Tabela 6: Pregled broja zaposlenih mladih osoba po kantonima

Red. broj	Kanton	Broj poslodavaca kojima je odobreno učešće u Programu	Broj mladih osoba čije se zapošljavanje sufinansira		Odobrena sredstva (KM)
			VSS / VŠS	SSS IV / SSS III	
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	53	31	47	312.801,80
2.	Posavski	11	3	17	60.066,00
3.	Tuzlanski	36	5	51	156.792,00
4.	Zeničko-dobojski	40	6	43	142.320,00
5.	Bosansko-podrinjski	15	4	12	55.968,00
6.	Srednjobosanski	24	12	17	87.324,00
7.	Hercegovačko-neretvanski	10	4	19	72.852,00
8.	Zapadnohercegovački ⁶	0	0	0	0
9.	Kanton Sarajevo	20	7	30	119.652,00
10.	Kanton 10	10	6	9	62.244,00
UKUPNO		219	78	245	1.070.019,80

5.3. Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“

U 2012. godini započela je realizacija Programa sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“, koji će se završiti u 2014. godini. Cilj Programa jeste zapošljavanje što većeg broja osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti te stvaranja uvjeta za sticanje prvog radnog iskustva.

Prema ovom programu, osnovni iznos poticajnih sredstva se kreće u rasponu od 1.920 KM, za radnike bez kvalifikacije, do 3.150 KM, za radnike više i visoke stručne spreme, s tim da je osnovni iznos uvećan od 5% do 10% za posebne kategorije radi poticanja socijalne osjetljivosti (dugoročno nezaposlene osobe, mlade osobe bez radnog iskustva, pripadnici romske nacionalne manjine, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štíćenici domova za nezbrinutu djecu do 30 godina).

S obzirom na to da je na evidenciji nezaposlenih osoba u Federaciji BiH više žena od muškaraca, te da ih je znatno manje u radnom odnosu, ovim programom su uvećani osnovni iznosi poticajnih sredstava za zapošljavanje žena radi dostizanja ravnopravnosti na tržištu rada. Posebno su podržani poslodavci koji će osobe zaposlene po Programu zadržati na duži period, i to za zapošljavanje u periodu od 15 mjeseci sa 10%, 18 mjeseci sa 15%, 23 mjeseca sa 18% i na neodređeno vrijeme sa 20%.

Za realizaciju ovog programa odobrena su sredstva u iznosu od 4.617.806,80 KM za zapošljavanje 1.647 osoba kod 366 poslodavaca. Do kraja 2012. godine isplaćena su sredstva u iznosu od 548.094 KM.

⁶ Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona nije potpisala Memorandum o saradnji između Razvojnog programa UN, Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje

Tabela 7: Pregled broja poslodavaca, osoba i odobrenih sredstava po kantonima

Red. broj	Kanton	Broj poslodavaca	Broj osoba	Iznos odobrenih sredstava u KM
1	2	3	4	5
1.	Unsko-sanski	23	69	198.074,65
2.	Posavski	7	31	84.757,75
3.	Tuzlanski	67	346	966.093,80
4.	Zeničko-dobojski	96	457	1.286.795,55
5.	Bosansko-podrinjski	11	47	132.307,35
6.	Srednjobosanski	41	254	690.317,25
7.	Hercegovačko-neretvanski	34	101	298.569,75
8.	Kanton Sarajevo	17	44	125.504,60
9.	Kanton 10	67	288	808.890,10
10.	Zapadnohercegovački	3	10	26.496,00
UKUPNO:		366	1.647	4.617.806,80

5.4. Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“

Javni poziv za učešće u Programu sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“ objavljen je 30.10.2012. godine. Cilj ovog programa jeste poticati samozapošljavanje 145 mladih osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sufinansiranjem troškova pokretanja i održavanja vlastitog biznisa tokom prve godine poslovanja. Za realizaciju Programa obezbijedena su sredstva u iznosu od 1.015.000 KM.

Poticajna sredstva za sufinansiranje troškova registracije, nabavke sredstava za rad, repromaterijala i potrebne opreme te dijela zakonom propisanih doprinosa i poreza iznosila su 7.000 KM po osobi.

Ciljna grupa su mlade osobe dobi do 35 godina, koje će po odobravanju poslovne ideje registrirati i održavati vlastiti biznis najmanje 12 mjeseci.

Od 145 odobrenih zahtjeva čije su poslovne ideje ocijenjene najboljim, do kraja 2012. godine realizirane su 132 poslovne ideje.

Najviše vlastitog biznisa je pokrenuto u poljoprivrednoj djelatnosti (stočarstvo, pčelarstvo, proizvodnja organske hrane i dr.), zatim u uslužnoj i obrazovnoj djelatnosti, dok su ostale djelatnosti manje zastupljene.

Prema kvalifikacionoj strukturi, 64% učesnika ima srednju stručnu spremu četvrtog stepena, 18,6% visoku stručnu spremu, a znatno je manji broj učesnika sa ostalim kvalifikacijama.

Do kraja 2012. godine isplaćena su sredstva u iznosu od 462.000 KM.

Tabela 8: Pregled broja samozaposlenih prema spolu i obrazovanju, po kantonima

Red. broj	Kanton	Odobreni broj učesnika u Programu	M	Ž	Obrazovanje					Odobrena sredstva (KM)
					VSS	VŠS	SSS IV	SSS III	NK	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Unsko-sanski	15	9	6	2	0	8	4	1	105.000
2.	Posavski	8	7	1	0	0	6	2	0	56.000
3.	Tuzlanski	27	19	8	7	1	18	1	0	189.000

Red. broj	Kanton	Odobreni broj učesnika u Programu	M	Ž	Obrazovanje					Odobrena sredstva (KM)
					VSS	VŠS	SSS IV	SSS III	NK	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
4.	Zeničko-dobojski	21	14	7	6	1	10	3	1	147.000
5.	Bosansko-podrinjski	10	9	1	0	0	6	2	2	70.000
6.	Srednjobosanski	15	9	6	3	0	10	1	1	105.000
7.	Hercegovačko-neretvanski	11	7	4	4	0	6	1	0	77.000
8.	Zapadnohercegovački	8	3	5	1	0	6	1	0	56.000
9.	Kanton Sarajevo	22	11	11	4	0	15	2	1	154.000
10.	Kanton 10	8	4	4	0	0	8	0	0	56.000
UKUPNO		145	92	53	27	2	93	17	6	1.015.000

5.5. Program zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika u 2012. godini

U 2012. godini je završena implementacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika, započetog u 2011. godini. Za realizaciju ovog programa odobreno je 2.018.000 KM za zapošljavanje 576 povratnika, i to: 420 kod pravnih osoba, dok je 155 pokrenulo vlastiti biznis.

Također, započela je i realizacija Programa zapošljavanja povratnika u 2012. godini, koji se realizira s ciljem poticanja zapošljavanja povratnika sa evidencije nezaposlenih osoba, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, a time i održivosti povratka na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine. Realizacija Programa, za koji su predviđena sredstva u iznosu od 1.500.000 KM, počela je u drugoj polovini 2012. godine, a završit će se u prvoj polovini 2014. godine.

Prema ovom programu, osnovni iznos poticajnih sredstva je u rasponu od 1.920 KM, za radnike bez kvalifikacije, do 3.150 KM, za radnike više i visoke školske spreme, s tim da je osnovni iznos uvećan od 5% do 10% za posebne kategorije radi poticanja socijalne osjetljivosti (dugoročno nezaposlene osobe, mlade osobe bez radnog iskustva, pripadnici romske nacionalne manjine, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štićenici domova za nezbrinutu djecu dobi do 30 godina).

Također, osnovni iznos poticajnih sredstava za zapošljavanje žena uvećan je radi dostizanja ravnopravnosti na tržištu rada. Posebno su podržani poslodavci koji će osobe zaposlene po Programu zadržati na duži period, i to za zapošljavanje u periodu od 15 mjeseci sa 10%, 18 mjeseci sa 15%, 23 mjeseca sa 18% i na neodređeno vrijeme sa 20%.

Do kraja 2012. godine isplaćena su sredstva u iznosu od 137.779 KM.

Tabela 9: Pregled broja poslodavaca, povratnika i odobrenih sredstava, po kantonima i entitetu

Red. broj	Kanton/entitet	Broj poslodavaca	Potrebno zaposlenika
1	2	3	4
1.	Unsko-sanski	15	22
2.	Posavski	28	28
3.	Tuzlanski	2	2
4.	Zeničko-dobojski	17	26
5.	Bosansko-podrinjski	6	7

Red. broj	Kanton/entitet	Broj poslodavaca	Potrebno zaposlenika
6.	Srednjobosanski	28	35
7.	Hercegovačko-neretvanski	2	11
8.	Kanton Sarajevo	13	22
9.	Kanton 10	1	1
10.	Zapadnohercegovački	1	1
11.	Republika Srpska	6	58
UKUPNO:		119	213

5.6. Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma

U 2012. godini nastavljena je realizacija Programa zapošljavanja i samozapošljavanja Roma započetog u 2011. godini, koji direktno implementira Federalni zavod.⁷ Po tom programu je omogućeno zapošljavanje i samozapošljavanje 58 Roma, od kojih je 29 pokrenulo vlastiti biznis, dok se 29 zaposlilo kod 15 pravnih osoba. Program će trajati do polovine 2014. godine, jer je sedam poslodavaca zaposlilo radnike na period od 36 mjeseci.

Tabela 10: Pregled broja zaposlenih i samozaposlenih Roma, po kantonima

Red. broj	Kanton	Broj poslodavaca	Broj zaposlenih	Broj samozaposlenih	Odobreno sredstava u KM
1	2	3	4	5	6
1.	Unsko-sanski	1	1	6	84.000
2.	Posavski	1	2	3	46.000
3.	Tuzlanski	5	5	2	63.000
4.	Zeničko-dobojski	3	4	6	92.000
5.	Srednjobosanski	1	1	6	84.000
6.	Kanton Sarajevo	4	16	6	260.000
UKUPNO		15	29	29	629.000

Zaključivanjem (novog) Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2012. godinu, obezbijedeni su neophodni uvjeti za zapošljavanje Roma u 2013. godini.⁸

5.7. Projekat podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP)

Cilj Projekta podrške mrežama za socijalnu sigurnost i zapošljavanje (SSNESP) jeste da u periodu od 2010. do 2014. godine, u okviru komponente III, pruži podršku u posredovanju pri zapošljavanju za oko 6.000 osoba koje aktivno traže posao a izgubile su pravo na novčana primanja ili su socijalno ugrožene (osobe sa onesposobljenjem, demobilisani borci, osobe registrirane kod službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i identificirane kao ugrožene i teško zapošljive i dr.).

Projekat se finansira iz sredstava Federalnog zavoda i kredita kod Međunarodne asocijacije za razvoj (IDA), u saradnji sa Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike – Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja (PIU SESER), a realiziraju ga kantonalne službe za zapošljavanje.

⁷ Javni poziv za realizaciju ovog programa objavljen je 21.2.2011. godine

⁸ Memorandum je potpisan 17.12.2012. godine

U 2012. godini Projektom su obuhvaćene 2.074 osobe, od kojih je zaposleno 1.271, samozaposleno 441, dok su 362 osobe pohađale odgovarajuću obuku.

Također, pokrenute su pilot projektne aktivnosti na uspostavljanju saradnje između javnih službi za zapošljavanje i privatnih agencija za zapošljavanje, te je iskazana podrška izradi strateškog dokumenta koji bi se odnosio na jačanje funkcije posredovanja u zapošljavanju.

Za realizaciju Projekta u 2012. godini Federalni zavod je utrošio 1.750.000 KM.

5.8. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije promijenjen je pristup i koncept kreditiranja iz vlastitih namjenskih sredstava, čime su ta sredstva postala dostupna većem broju korisnika. Sredstva revolving kreditne linije se koriste posredstvom Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, u svrhu pružanja posebnih uvjeta za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage ili samozapošljavanjem doprinesu ublažavanju problema nezaposlenosti.

Iznos kredita je:

- za industriju 25.000 KM po novozaposlenom radniku
- za zanatstvo i usluge 15.000 KM po novozaposlenom radniku
- za poljoprivrednu proizvodnju 10.000 KM po novozaposlenom radniku.

Rok otplate kredita je do sedam godina za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, uključujući *grace* period. Na zahtjev korisnika kredita, rok otplate kredita može biti i kraći. *Grace* period je do 12 mjeseci za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, a dvije godine za poljoprivrednu proizvodnju – zasadi. Kamatna stopa za kreditnu liniju gdje rizik snosi banka je 4% za industriju, zanatstvo i usluge (2% kamata RB FBiH + 2% kamata poslovne banke) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (1,5% kamata RB FBiH + 1,5% kamata poslovne banke). Za kreditnu liniju namijenjenu za zapošljavanje nezaposlenih demobilisanih boraca, gdje rizik snosi Federalni zavod, kamatna stopa je 4% za industriju, zanatstvo i usluge (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (kamata RB FBiH u skladu sa Ugovorom o komisionim poslovima).

Kredit za kreditnu liniju OZO-010, namijenjenu za održavanje zaposlenosti, utvrđuje se u minimalnom iznosu od 15.000 KM do najviše 500.000 KM ili 5.000 KM po zaposlenom. Rok otplate je do 36 mjeseci, uključujući i *grace* period do šest mjeseci. Kamatna stopa se utvrđuje u visini 5% fiksno na godišnjem nivou.

U izvještajnom periodu su provedene sljedeće aktivnosti:

- po kreditnoj liniji ZZ-260/revolving realizirano je pet novih kredita, u ukupnom iznosu od 5.550.000 KM (uz obavezu zapošljavanja 242 nova zaposlenika) i
- po kreditnoj liniji OZO-010/održavanje zaposlenosti, poslodavcima je odobreno sedam kredita u ukupnom iznosu od 2.235.000 KM, za zadržavanje postojećeg nivoa zaposlenosti od 459 zaposlenika.

Također, Izmjenama i dopunama Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga formirane su dvije nove kreditne linije, i to za IP „Krivaja“ d.o.o. iz Zavidovića, kojem su odobrena sredstva u iznosu od 6.000.000 KM za zadržavanje u radnom odnosu 1.219, a najmanje 800 radnika, i za „Konjuh“ d.d. iz Živinica, kojem je odobreno 2.500.000 KM za zadržavanje u radnom odnosu 600, a najmanje 450 radnika.

5.9. Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP)

Program zapošljavanja i zadržavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YERP), koji finansira Vlada Španije putem Fonda za dostizanje milenijjskih razvojnih ciljeva (MDG-F) i Volonteri Ujedinjenih nacija (UNV) kroz Specijalni volonterski fond, realizira se u periodu od 2010. do 2013. godine. Provode ga Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Fond Ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF), Volonteri Ujedinjenih nacija, Populacijski fond Ujedinjenih nacija (UNFPA) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM).

U okviru tog programa, Federalni zavod je učestvovao u realizaciji Programa sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva „400+“ i u uspostavi centara za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO) u službama za zapošljavanje Federacije BiH. Nakon što su na samom početku implementacije Programa uspostavljeni CISO u Sarajevu, Bihaću, Mostaru, Zenici, Vitezu, Tuzli, Odžaku, Goraždu i Livnu, krajem 2012. godine potpisan je sporazum na osnovu kojeg su stvorene pretpostavke za uspostavu CISO u Širokom Brijegu.

Korisnici usluga CISO su nezaposlene osobe dobi do 30 godina, učenici pred izborom daljeg obrazovanja i zanimanja, poslodavci i drugi zainteresirani.⁹

5.10. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)

Projekat zapošljavanja mladih u BiH (YEP) finansiraju Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Austrijska razvojna agencija (ADC), a realizira ga njemačka konsultantska firma GOPA u saradnji sa Federalnim zavodom i Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske.

U Federaciji BiH je uspostavljeno sedam klubova za traženje posla pri kantonalnim službama za zapošljavanje, i to u Travniku, Kaknju, Orašju, Tuzli, Živinicama, Cazinu i Goraždu, u kojima rade zaposlenici službi posebno obučeni za posao voditelja kluba.

Cilj klubova jeste da pomognu osobama dobi od 18 do 30 godina, koje su na evidenciji nezaposlenih najmanje šest mjeseci, da u što kraćem roku ovladaju tehnikama aktivnog traženja posla i steknu potrebno samopouzdanje radi uspješnog obavljanja razgovora sa potencijalnim poslodavcima. U prilog činjenici da je formiranje klubova bilo opravdano govori i to da je do sada skoro 200 korisnika pronašlo zaposlenje. U konkurenciji 15 klubova za traženje posla u Bosni i Hercegovini, na osnovu broja posredovanja i zapošljavanja nezaposlenih osoba, najboljim je proglašen Klub za traženje posla Cazin. O klubovima za traženje posla izrađen je i promotivni film, u kojem su predstavljene priče i iskustva mladih ljudi koji su kroz aktivnosti klubova pronašli posao.

Također, u okviru YEP-a organizirana su dva foruma o zapošljavanju mladih u Bosni i Hercegovini (prvi u Sarajevu, drugi u Tuzli), na kojima su okupljeni ključni akteri u oblasti zapošljavanja. Pored Federalnog zavoda, organiziranje foruma su podržali Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Agencija za rad i zapošljavanje BiH i Zavod za zapošljavanje Republike Srpske.

Glavna tema prvog foruma je bilo promoviranje javnih, privatnih i inicijativa civilnog društva koje nastoje iznaći konkretna rješenja radi zapošljavanja mladih, a cilj je da se te inicijative promoviraju i osnaže kroz strateško partnerstvo, razmjenu iskustava i dobrih praksi.

Na drugom forumu fokus je bio na omladinskom poduzetništvu i samozapošljavanju. Tom prilikom je okupljeno oko 150 učesnika, među kojima su bili predstavnici nadležnih institucija svih nivoa vlasti, javnih ustanova, diplomatskog kora i akademske zajednice, ali

⁹ Detaljan pregled broja korisnika usluga CISO dat je u poglavlju 7.1.

i uspješni mladi poduzetnici, koji su vlastiti biznis pokrenuli zahvaljujući poticajnim sredstvima javnih službi za zapošljavanje i nadležnih ministarstava. Time se željelo ukazati na pozitivne primjere i podići svijest kod mladih ljudi i šire javnosti o tome da je poduzetništvo realna opcija za rješavanje problema nezaposlenosti, te da može da posluži kao generator privrednog razvoja. Na prijedlog Federalnog zavoda, dogovoren je razvoj *e-learninga* kao *on-line* alata koji će zainteresiranima omogućiti da se informiraju i upoznaju sa svim aspektima poduzetništva (razvoj biznis plana, registracija, mogućnost finansiranja, marketing i dr.).

Pored toga, Federalni zavod i YEP su potpisali Memorandum o razumijevanju i saradnji radi realizacije aktivnosti „Razvoj efikasnih politika zapošljavanja u Federaciji BiH“. Cilj ovog memoranduma je, prije svega, uspostavljanje dnevno ažurirane baze podataka od oko 23.000 poslovnih subjekata u Federaciji BiH, koja će omogućiti uvid u dnevno ažurirane podatke o potrebama poslodavaca za radnom snagom. Na taj način će se steći kvalitetan uvid u kretanje na tržištu rada, odnosno o tome koja zanimanja su tražena, a koja ne. Također, dobijeni podaci će poslužiti za sistemsko kreiranje mjera aktivne politike zapošljavanja.

5.11. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanje metalostrugar i CNC operater“

Nakon zaključivanja Sporazuma o partnerstvu u realizaciji projekta „Obuka i zapošljavanje CNC operatera/metalostrugara“, partneri na ovom projektu: Federalni zavod za zapošljavanje, USAID-Sida FIRMA projekat, Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ), Općina Tešanj, Agencija za razvoj Općine Tešanj, kompanija „FAD“ i Mješovita srednja škola iz Tešnja, obezbijedili su neophodna finansijska sredstva za njegovu realizaciju, čija je vrijednost 42.800 KM.¹⁰

Federalni zavod je učestvovao u sufinansiranju sa iznosom od 24.400 KM.

Realizacijom ovog projekta stvoreni su uvjeti za zapošljavanje 30 nezaposlenih osoba u kompaniji „FAD“ Tešanj, a 10 zaposlenika te kompanije prošlo je proces dokvalifikacije, čime su zadržali svoja radna mjesta. Također, u sklopu Projekta, dodatnih 10 osoba sa evidencije nezaposlenih pohađalo je obuku, dobilo certifikat i na taj način unaprijedilo svoju konkurentnost na tržištu rada. Obuku su implementirali Agencija za razvoj Općine Tešanj, kompanija „FAD“ i Mješovita srednja škola iz Tešnja.¹¹

5.12. Projekat „Osobe sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada – zapošljavanjem do pune integracije“

Federalni zavod je sa 9.970 KM učestvovao u sufinansiranju projekta „Osobe sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada“, kojim su za 15 osoba sa invaliditetom obezbijedeni uvjeti za osposobljavanje za proizvodnju i ugradnju solarnih sistema, te zapošljavanje 10 osoba u firmama koje se bave izradom i ugradnjom solarnih sistema ili instaliranjem sistema centralnog grijanja. Ovim projektom se omogućava brže i dugoročno zapošljavanja određenog broja osoba sa invaliditetom i povećava njihova konkurentnost na otvorenom tržištu rada.

Ukupna vrijednost Projekta, koji su finansijski podržali USAID-a („Partnersko građansko zastupanje“ – CAPP II), Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa

¹⁰ Sporazum je zaključen 12.4.2012. godine

¹¹ Realizacija ovog projekta predstavlja nastavak uspješne saradnje Federalnog zavoda i USAID-Sida FIRMA projekta na konkretnim projektima obuke nezaposlenih, a koja se temelji na Sporazumu o partnerstvu iz 2011. godine

invaliditetom, Općina Tuzla, kao i JP „Centralno grijanje Tuzla“, iznosila je 90.298,96 KM.

Projekat je u cijelosti implementirao Centar za razvoj i podršku (CRP) iz Tuzle.

5.13. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka“

Predstavnici Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona, Ministarstva privrede Srednjobosanskog kantona, Federalnog zavoda, Službe za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona, općine Travnik, Mješovite srednje tehničke škole Travnik, Regionalne ekonomske zajednice (REZ) te Američke agencije za razvoj (USAID) potpisali su Memorandum o razumijevanju u implementaciji projekta „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje 600 šivača za potrebe kompanije Prevent Travnik d.o.o.“, čime su stvoreni preduvjeti za realizaciju tog projekta.

Projektom je predviđeno stručno osposobljavanje 600 nezaposlenih osoba u zvanje *šivač autopresvlaka* i njihovo zapošljavanje u pomenutoj kompaniji.

Ukupna vrijednost Projekta je 289.956 KM, odnosno 483,26 KM po učesniku obuke, a Federalni zavod je obezbijedio 110.150 KM.

5.14. Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“

Federalni zavod je učestvovao u sufinansiranju projekta „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanja kovač, CNC operater i mehatroničar“, koji realizira Regionalna razvojna agencija NERDA.

U realizaciji Projekta, pored Federalnog zavoda, učestvuju USAID, Općina Kalesija, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Mješovita srednja elektrotehnička škola Tuzla, Mješovita srednja škola Kalesija i preduzeće UNIS TOK d.o.o. Kalesija.

Stvoreni su uvjeti da se za razvojne potrebe preduzeća UNIS TOK d.o.o. Kalesija, vodećeg proizvođača i izvoznika dijelova za ležajeve u autoindustriji, u narednoj godini stručno osposobi i zaposli 100 kovača, CNC operatera i mehatroničara. Učešće Federalnog zavoda je iznosilo 30.000 KM.

5.15. Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada - prvo radno iskustvo

Krajem 2012. godine objavljen je Javni poziv za učešće u realizaciji Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo, čiji je cilj da se mladim nezaposlenim osobama bez radnog iskustva, dobi do 30 godina, omogući stručno osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju/zanimanju za koje su se školovali, te na taj način ojača njihova konkurentnost na tržištu rada. Za realizaciju Programa osigurana su finansijska sredstva u iznosu od 4.554.000 KM, i to 4.140.000 KM za sufinansiranje osposobljavanja za rad u struci i prvo radno iskustvo 1.000 nezaposlenih mladih osoba (500 sa III i IV i 500 sa VI i VII stepenom stručne spreme) i 414.000 KM za uvećanje utvrđenog iznosa (za 10%) za pripadnike posebne kategorije nezaposlenih mladih osoba (dugoročno nezaposlene osobe, žene, Romi, članovi domaćinstva u kojem niko nije zaposlen, članovi porodica poginulih boraca/šehida, osobe s invaliditetom, samohrani roditelji, roditelji djece sa posebnim potrebama, žrtve nasilja, liječeni ovisnici i bivši štićenici domova za nezbrinutu djecu).

Tabela 11: Pregled broja osoba i odobrenih sredstava po kantonima

Red. broj	Kanton	Broj osoba	Iznos odobrenih sredstava u KM
1	2	4	5
1.	Unsko-sanski	152	627.442
2.	Posavski	33	134.911
3.	Tuzlanski	199	822.192
4.	Zeničko-dobojski	55	226.791
5.	Bosansko-podrinjski	14	57.325
6.	Srednjobosanski	33	137.821
7.	Hercegovačko-neretvanski	126	521.905
8.	Kanton Sarajevo	67	278.808
9.	Kanton 10	259	1.070.283
10.	Zapadnohercegovački	63	262.522
UKUPNO:		1.000	4.140.000

5.16. Pilot projekat „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“

Federalni zavod je u 2012. godini uputio Javni poziv općinama u Federaciji BiH koje raspolažu odgovarajućom infrastrukturom i kapacitetima za uspostavljanje biznis inkubatora za *start up* poduzetnike da se prijave za učešće u realizaciji pilot projekta „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“. Osnovni cilj ovog projekta jeste da se uz sufinansiranje samozapošljavanja sredstvima Federalnog zavoda potencijalnim poduzetnicima korisnicima inkubatora obezbijede osnovni preduvjeti za pokretanje i održavanje vlastitog biznisa tokom prve godine poslovanja.

Ciljna grupa – korisnici po ovom projektu su nezaposlene osobe bez obzira na spol, sa najmanje završenim trećim stepenom srednjoškolskog obrazovanja, koje žele realizirati svoju poslovnu ideju, a posebno mlade osobe dobi do 35 godina.

Na Javni poziv se prijavilo 14 općina, koje su pismom namjere iskazale želju za učešćem u ovom projektu nudeći poslovni prostor budućim poduzetnicima.

U 2013. godini će se na osnovu Sporazuma o realizaciji Projekta sa općinama započeti sa objavom javnih poziva zainteresiranim osobama da uz sufinansiranje samozapošljavanja i pogodnosti korištenja biznis inkubatora pokrenu vlastiti biznis.

5.17. Adriatic Welfare Mix

Adriatic Welfare mix „Lokalno upravljanje razvojem i integracijom sistema socijalne zaštite ka sistemu mješovite socijalne zaštite u Jadranskoj oblasti“ je projekat Evropske unije odobren u okviru Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA) – Prekogranična saradnja u Jadranskoj oblasti.¹²

Ukupna vrijednost Projekta, koji će trajati 36 mjeseci, iznosi 2.712.220 eura, a provodit će ga deset partnera iz pet zemalja Jadranske oblasti:

1. Albanija: Općina Tirana – vodeći partner, Nacionalni centar za socijalne studije Tirana (NVO), Udruženje za žene sa socijalnim problemima „Durrës“ i općinska jedinica Tirana br. 9
2. Bosna i Hercegovina: Federalni zavod za zapošljavanje, Sarajevo

¹² Prioritet 1., mjera 1.3., Mreža socijalnog rada & zdravlja

3. Hrvatska: Zdravi grad, Split (NVO)
4. Italija: Regione Abruzzo, COOSS Marche Onlus Ancona i općina Pesaro
5. Crna Gora: Općina Ulcinj.

Projekat se temelji na uspostavljanju jadranskog, mješovitog, modela socijalne zaštite uz poštivanje specifičnosti i različitosti jadranskih zemalja. Mješoviti model socijalne zaštite je glavni model koji se promovira u Evropskoj uniji umjesto modela socijalne države.

Federalni zavod će aktivno učestvovati u realizaciji Projekta, prvenstveno u provođenju sljedećih aktivnosti:

- *Ispitivanje i procjena politika tržišta rada u BiH*
- *Jačanje kapaciteta potencijalno zainteresiranih za posao iz ciljne grupe*
- *Uspostavljanje savjetovališta u Tirani*
- *Socijalno poduzetništvo.*

5.18. Sajmovi zapošljavanja

Federalni zavod je u skladu sa programskim aktivnostima podržao održavanje sajмова zapošljavanja koje su organizirale kantonalne službe za zapošljavanje.

Regionalni sajam zapošljavanja u Tuzli u junu 2012. godine je okupio 41 poslodavca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem oko 350 nezaposlenih osoba. Na sajmu su učestvovali i žene poduzetnice koje su svoj biznis pokrenule na osnovu poticaja Federalnog zavoda. U okviru tog sajma održan je i okrugli stol, na kojem su učestvovali svi ključni akteri u oblasti zapošljavanja – predstavnici javnih službi za zapošljavanje, poslodavci, nezaposleni te predstavnici akademske zajednice. Opća je ocjena da je za bolje efekte u oblasti zapošljavanja potreban znatno veći ekonomski rast (najmanje 4%), te da bi javnim službama za zapošljavanje trebalo da bude omogućeno da obavljaju svoju ključnu funkciju, a ne da budu servis građanima koji su na evidenciji nezaposlenih samo da bi ostvarili pravo na zdravstveno osiguranje.

Treći sajam zapošljavanja u Srednjobosanskom kantonu održan je, u junu 2012. godine u Vitezu, u saradnji sa Ministarstvom privrede Srednjobosanskog kantona i Obrtničkom komorom Srednjobosanskog kantona. Tom prilikom potrebu za radnom snagom je iskazalo 38 poslodavaca. Najtraženiji su bili građevinski radnici, te zanatlije metalske i drvene struke. Od visokoobrazovanog kadra najveći interes je iskazan za zapošljavanjem arhitekata i inženjera građevinarstva, elektrotehnike i mašinstva, a neznatna je bila potražnja za ekonomistima i pravnicima, koji su najbrojniji u strukturi nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom u Srednjobosanskom kantonu. Kontakte sa poslodavcima uspostavio je veći broj osoba, uglavnom mladih, koji su predali svoje aplikacije, pa se očekuje da bi ih više od 50 moglo dobiti posao s obzirom na iskazanu potrebu poslodavaca.

Već, zaredom, šesti sajam zapošljavanja organizirala je i Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, na kojem je učestvovalo 40 poslodavaca u potrazi za radnom snagom. Sajam je posjetilo više hiljada nezaposlenih osoba. Partner u organizaciji sajma je bio portal Posao.ba. U sklopu tog sajma organiziran je okrugli stol „Realizacija projekata energetske efikasnosti u funkciji zapošljavanja“.

Također, Federalni zavod je pružio podršku i održavanju četvrtog sajma poslova za studente i diplomce tehničko-tehnoloških fakulteta pod nazivom „JobFair '12 – Iskoristi svoju šansu“. Sajam je organizirala Studentska organizacija EESTEC LC Sarajevo na Elektrotehničkom fakultetu u Sarajevu. Više stotina studenata je bilo u mogućnosti da na jednom mjestu stupi u kontakt sa poslodavcima radi budućeg zaposlenja ili prilike za

stručno usavršavanje u nekoj od kompanija koje uspješno posluju u Bosni i Hercegovini i regionu. Također, u okviru sajma poslova održane su i prezentacije kompanija te su studenti mogli bolje upoznati njihov način poslovanja.

5.19. Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Pored sredstava koje je obezbijedio Federalni zavod za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja u 2012. godini, kantonalne službe za zapošljavanje su svojim sredstvima ili uz pomoć drugih institucija implementirale sljedeće programe:

Tabela 12: Pregled aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Red. broj	Služba za zapošljavanje (kanton)	Naziv mjere / programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Utrošeno sredstava (KM)	Broj korisnika
1.	Tuzlanski	Program sufinansiranja obavljanja pripravničkog staža boraca i članova njihovih porodica	Borci i članovi njihovih porodica	Budžet Tuzlanskog kantona	570.650	157
2.	Sarajevo	Program javnih radova	Socijalne kategorije nezaposlenih osoba	Služba za zapošljavanje	493.195	325
		Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika	Nezaposlene osobe bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	958.092	200
		Program obuke nezaposlenih osoba za aktivno traženje zaposlenja	Nezaposlene osobe koje aktivno traže zaposlenje	Služba za zapošljavanje	19.610 ¹³	370
		Program finansiranja zapošljavanja 300	Dugoročno nezaposlene osobe, na evidenciji su provele 36 mjeseci i duže	Služba za zapošljavanje	520.266 ¹⁴	300
3.	Srednjobosanski	Program obuke i doobuke za poznatog poslodavca	Nezaposleni sa evidencije i radnici koji bi mogli ostati bez posla	Služba za zapošljavanje	133.200	101
		Program zapošljavanja pripravnika i volontera	Mladi sa VSS, bakalaureati i mladi sa VŠŠ	Služba za zapošljavanje	74.640	33
4.	Bosansko-podrinjski	Program zapošljavanja nezaposlenih osoba sa evidencije bez radnog iskustva sa završenom VSS i VŠŠ kroz volontiranje	Nezaposlene osobe sa VSS i VŠŠ bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	67.567	33
		Program sufinansiranja pripravničkog staža mladih osoba bez radnog iskustva u 2011. godini „45 +“	Nezaposlene osobe sa VSS i VŠŠ bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	135.200	35
5.	Zeničko-dobojski	Program VSS „100+“	VSS	Budžet ZDK	160.000 ¹⁵	103

¹³ Svakom učesniku obuke isplaćeno je po 53 KM za prijevoz

¹⁴ Realizacija Programa započeta će u 2013. godini

¹⁵ U 2013. godini bit će pridodata sredstva u iznosu od 320.000 KM

5.20. Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj

U okviru Programa angažiranja studenata iz Bosne i Hercegovine za ferijalni rad tokom ljetnog raspusta, u 2012. godini u Saveznoj Republici Njemačkoj boravila su 43 studenta iz Federacije BiH. Oni su većinom bili angažirani u oblasti hotelijerstva, gastronomije i konsaltinga. Radno vrijeme, plaća i ostali radni uvjeti usklađeni su sa tarifnim odredbama Njemačke, a strani studenti na ferijalnom radu na odgovarajućim poslovima ravnopravni su sa njemačkim radnicima.

Također, krajem 2012. godine, po dostavljanju podataka od Federalnog zavoda, Agencija za rad i zapošljavanje BiH je izvršila testiranje kandidata za obavljanje ferijalnog rada u 2013. godini. Centralnom uredu za posredovanje u međunarodnom i stručnom zapošljavanju (ZAV) Savezne agencije za rad SR Njemačke upućene su aplikacije za 153 studenta iz Federacije BiH.

6. ZAPOŠLJAVANJE STRANIH DRŽAVLJANA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba regulirano je da je Federalni zavod nadležan za odobravanje zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 111/12), Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 36/08 i 87/12) i Procedurom za izdavanje radne dozvole od 6.6.2011. godine, kojima su, između ostalog, definirani uvjeti i način izdavanja te kvota radnih dozvola.¹⁶

U izvještajnom periodu izdate su 1.233 radne dozvole stranim državljanima na period od tri mjeseca do jedne godine, što je više za jednu nego prethodne godine. Radne dozvole uglavnom su date stranim državljanima koji su osnivači firmi u Federaciji BiH ili su u njima direktori i izvršni direktori. Najviše radnih dozvola izdato je za rad u oblasti trgovine, prerađivačke industrije, obrazovanja, finansijskog posredovanja i uslužnih djelatnosti.

Od 1.233 strana državljanina kojima je data radna dozvola (iz 51 zemlje), 40 je NK, 89 PK, 16 NSS, 97 KV, 2 VKV, 322 SSS, 44 VŠS i 623 VSS. Razlog izdavanja radnih dozvola strancima sa nižim stepenom obrazovanja i kvalifikacije je to što određeni broj stranaca upisanih u sudski registar (osnivači firmi, direktori i izvršni direktori), a za koje u skladu sa važećim propisima u postupku zapošljavanja nije od uticaja stručna sprema niti se vrši provjera da li na evidenciji nezaposlenih ima osoba koje ispunjavaju uvjete poslodavca, zbog trajanja procesa priznavanja diplome, i pored toga što imaju viši stepen obrazovanja, uz zahtjev dostavljaju diplome o najnižem stepenu obrazovanja i kvalifikacije koje posjeduju.

U 2012. godini odbijeno je šest zahtjeva za izdavanje odobrenja za radnu dozvolu stranom državljaninu.

U skladu sa Odlukom o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 103/2011), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH su tromjesečno dostavljani podaci o izdatim radnim dozvolama po djelatnostima i zanimanjima radi upoređivanja sa Prijedlogom potreba za zapošljavanje stranaca u 2012. godini. Prema Odluci Vijeća ministara BiH, ukupna

¹⁶ Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2012. godinu, VM broj 208/11 od 23. novembra 2011. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 103), kojom je utvrđeno da godišnja kvota za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini iznosi 2.093 radnih dozvola, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 890. Godišnja kvota za novo zapošljavanje u Federaciji BiH iznosi 280 radnih dozvola, a za produženje već izdatih radnih dozvola 610.

godišnja kvota radnih dozvola za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Federaciji BiH u 2012. godini iznosi 890 radnih dozvola, od kojih se 280 odnosi na novo zapošljavanje, a 610 na produženje već izdatih radnih dozvola.

U 2012. godini od ukupno utvrđenih 890 radnih dozvola koje se računaju u kvotu izdato je 588 radnih dozvola, od kojih se na novoizdate odnosi 239, a na produžene 349.

Pored radnih dozvola koje se računaju u kvotu, izdato je 645 radnih dozvola koje se ne računaju u kvotu prema članu 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.¹⁷

U svrhu izvještavanja radi ispunjenja uvjeta za liberalizaciju viznog režima Bosne i Hercegovine, kao i izvještavanja radi izrade Migracionog profila BiH za 2012. godinu, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavljeni su podaci o izdatim, produženim, poništenim i važećim radnim dozvolama za strance po državama porijekla, djelatnostima, kvalifikaciji, godinama života i spolu.

Tabela 13: Broj izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2012. godini po kvartalima

2012. godina	RADNE DOZVOLE KOJE SE RAČUNAJU U KVOTU UTVRĐENU ODLUKOM VIJEĆA MINISTARA BIH			RADNE DOZVOLE KOJE SE NE RAČUNAJU U KVOTU PO ČL. 79. ZAKONA	UKUPNO IZDATE RADNE DOZVOLE
	PRODUŽENE	NOVOIZDATE	UKUPNO KVOTA		
01.01. – 31.03.	66	58	124	143	267
01.04. – 30.06.	80	61	141	157	298
01.07. – 30.09.	82	49	131	126	257
01.10. – 31.12.	121	71	192	219	411
01.01. – 31.12.	349	239	588	645	1.233

Tabela 14: Pregled izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2012. godini, po državama i kvalifikacionoj strukturi

Red. broj	DRŽAVE	KVALIFIKACIONA STRUKTURA								Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	
1.	Turska	12	4	5	8	0	46	5	231	311
2.	Srbija	5	69	2	25	0	44	8	52	205
3.	Hrvatska	2	3	0	10	0	55	15	89	174
4.	Kina	5	0	1	12	0	54	2	5	79
5.	Crna Gora	0	5	0	7	0	8	1	28	49
6.	Njemačka	1	1	1	9	1	16	0	16	45
7.	Slovenija	0	0	0	1	0	7	3	25	36
8.	Italija	5	0	0	1	0	25	1	4	36
9.	Austrija	0	0	0	4	1	9	1	20	35
10.	Makedonija	2	3	1	9	0	8	0	8	31
11.	Indija	0	0	0	0	0	1	0	16	17

¹⁷ U skladu sa članom 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu „Radna dozvola može se izdati nezavisno od utvrđene godišnje kvote radnih dozvola u sljedećim slučajevima: a) strancu koji ima obrazovanje koje odgovara visokom obrazovanju, završenom postdiplomskom ili doktorskom studiju u BiH; b) strancu čiji se rad u BiH zasniva na međunarodnom sporazumu; c) strancu koji obavlja ključne poslove u poslovnom subjektu, a koji nije izuzet od potrebe posjedovanja radne dozvole na osnovu međunarodnog sporazuma; d) učiteljima ili nastavnicima koji izvode ili pomažu u nastavi u obrazovnim ustanovama zbog svog specifičnog znanja; e) profesionalnim sportistima ili sportskim radnicima koji na osnovu valjano zaključenog ugovora rade u BiH; f) strancu koji je u bračnoj ili vanbračnoj zajednici sa strancem sa odobrenim stalnim boravkom u BiH ili je dijete stranca sa odobrenim stalnim boravkom u BiH.“

Red. broj	DRŽAVE	KVALIFIKACIONA STRUKTURA								Ukupno
		NK	PK	NSS	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	
12.	Rumunija	0	2	4	8	0	2	0	1	17
13.	Iran	0	0	0	0	0	4	0	10	14
14.	Kuvajt	1	0	0	0	0	5	0	7	13
15.	Francuska	0	0	0	0	0	5	0	7	12
16.	Saudijska Arabija	0	0	1	0	0	2	0	9	12
17.	Egipat	0	0	0	0	0	1	0	10	11
18.	SAD	0	0	0	0	0	3	0	6	9
19.	Mađarska	0	0	0	0	0	1	2	6	9
20.	Sirija	1	1	0	0	0	6	0	1	9
21.	Libija	0	0	0	0	0	1	0	7	8
22.	Velika Britanija	0	0	0	0	0	0	1	6	7
23.	Holandija	2	1	0	1	0	2	0	1	7
24.	Slovačka	0	0	0	0	0	3	0	4	7
25.	Malezija	0	0	0	0	0	0	0	7	7
26.	Poljska	0	0	0	0	0	3	0	4	7
27.	Jordan	0	0	0	0	0	2	0	4	6
28.	Španija	1	0	0	0	0	0	1	3	5
29.	Albanija	0	0	0	0	0	0	0	5	5
30.	Rusija	0	0	0	0	0	1	0	4	5
31.	Pakistan	0	0	0	0	0	0	0	5	5
32.	Australija	0	0	0	0	0	0	0	4	4
33.	Nepal	0	0	0	1	0	2	0	1	4
34.	Češka Republika	0	0	0	0	0	0	0	4	4
35.	Švedska	0	0	0	1	0	0	2	0	3
36.	Ukrajina	0	0	0	0	0	1	0	2	3
37.	Senegal	2	0	1	0	0	0	0	0	3
38.	Latvija	0	0	0	0	0	0	0	2	2
39.	Bugarska	0	0	0	0	0	0	1	1	2
40.	Belgija	0	0	0	0	0	1	0	1	2
41.	Švicarska	0	0	0	0	0	2	0	0	2
42.	Brazil	1	0	0	0	0	0	1	0	2
43.	Uzbekistan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
44.	Portugal	0	0	0	0	0	0	0	1	1
45.	Koreja, Republika	0	0	0	0	0	0	0	1	1
46.	Japan	0	0	0	0	0	1	0	0	1
47.	Irska	0	0	0	0	0	0	0	1	1
48.	Grčka	0	0	0	0	0	0	0	1	1
49.	Južna Afrika	0	0	0	0	0	1	0	0	1
50.	Kirgistan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
51.	Irak	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ukupno		40	89	16	97	2	322	44	623	1.233

Od ukupno izdatih radnih dozvola stranim državljanima, na Kanton Sarajevo se odnosi 56,45%, Hercegovačko-neretvanski 9,65%, Tuzlanski 9,08%, Zeničko-dobojski 7,62%, Unsko-sanski 6,16%, Srednjobosanski 3,24%, Zapadnohercegovački 2,68%, Bosansko-podrinjski 2,27%, Posavski 1,46% i 1,38% na Kanton 10.

7. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA I SELEKCIJA

Profesionalna orijentacija u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH temelji se na načelima Rezolucije o cjeloživotnoj karijernoj orijentaciji, koju je usvojilo Vijeće ministara EU 2004. godine, i Rezoluciji iz 2008. godine. Karijerna orijentacija se odnosi na raspon aktivnosti koje omogućavaju građanima bilo koje dobi da prepoznaju svoje sposobnosti, kompetencije i interese kako bi donijeli značajne odluke u pogledu obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja.

Korisnici usluga javnih službi za zapošljavanje u ovoj oblasti su učenici, studenti, nezaposlene osobe, tražioci zaposlenja i poslodavci.

7.1. Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama

U općinskim biroima za zapošljavanje u Federaciji BiH¹⁸ održan je 1.181 info seminar i 194 radionice o aktivnom traženju zaposlenja, kojima je obuhvaćeno 10.760, odnosno 1.537 nezaposlenih osoba.

Devet centara za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO) u Federaciji BiH pruža usluge mladim nezaposlenim osobama dobi do 30 godina. U 2012. godini info seminar su pohađale 5.074 osobe, radionice za pisanje biografije i popratnog pisma 3.034 osobe, a radionice pripreme za razgovor sa poslodavcem 2.520 osoba. U navedenom periodu, 3.896 osoba je koristilo uslugu individualnog savjetovanja, pri čemu je izrađen plan zapošljavanja za 1.961 osobu. Informacije o regularnim migracijama dobila je 1.321 osoba. Obuku iz stranih jezika pohađalo je 404, a IT obuku 440 korisnika.

Broj korisnika CISO koji su pronašli zaposlenje je 936, dok je 288 korisnika usluga volontiralo.

Tabela 15: Broj korisnika usluga CISO

Red. broj	Kanton (lokacija)	Info seminar	Radionica - priprema CV-a i popratnog pisma	Radionica - razgovor sa poslodavcem	Individualno savjetovanje	Plan zapošljavanja
1	2	3	4	5	6	7
1.	Unsko-sanski (Bihać)	459	404	404	163	187
2.	Posavski (Odžak)	195	105	90	133	86
3.	Zeničko-dobojski (Zenica)	445	356	334	257	274
4.	Tuzlanski (Tuzla)	2.183	325	325	326	287
5.	Srednjobosanski (Vitez)	588	104	40	175	53
6.	Bosansko-podrinjski (Goražde)	50	142	119	92	92
7.	Hercegovačko-neretvanski (Mostar)	0	365	350	329	412
8.	Kanton Sarajevo (Sarajevo)	1.037	1.075	700	1.892	409
9.	Kanton 10 (Livno)	117	158	158	529	161
10.	UKUPNO	5.074	3.034	2.520	3.896	1.961

Facebook profili preko kojih CISO informiraju korisnike o slobodnim radnim mjestima i drugim bitnim informacijama bilježe 18.743.525 posjeta.

¹⁸ U izvještaj nisu uključeni podaci za Službu za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona. Zapadnohercegovački i Kanton 10 ne provode navedene aktivnosti u općinskim biroima za zapošljavanje

U sklopu Programa zapošljavanja i zadržavanja mladih u BiH (YERP), koji provodi UNDP, pored otvorenih devet CISO u Federaciji BiH, na osnovu potpisanog Memoranduma o sporazumijevanju, započete su aktivnosti na otvaranju desetog CISO u Širokom Brijegu pri Službi za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona.

Projektom zapošljavanja mladih u BiH (YEP), koji provodi GOPA, u 2012. godini u Federaciji BiH je otvoreno sedam klubova za traženje posla. Klubovi funkcioniraju kroz tri segmenta: grupa za podršku, radionice za sticanje vještina potrebnih za traženje posla te informiranje o slobodnim radnim mjestima. Radionice se održavaju u trajanju od tri sedmice.

Tabela 16: Broj korisnika usluga klubova za traženje posla

Red. broj	Kanton (lokacija)	Datum otvaranja (mjesec i godina)	Ukupan broj korisnika
1	2	3	4
1.	Unsko-sanski (Cazin)	05.2012. godine	77
2.	Posavski (Orašje)	12.2012. godine	8
3.	Srednjobosanski (Travnik)	05.2012. godine	79
4.	Tuzlanski (Tuzla, Živinice)	01.2011. i 06.2012. godine	152
5.	Zeničko-dobojski (Kakanj)	04.2012. godine	56
6.	Bosansko-podrinjski (Goražde)	05.2012. godine	35
UKUPNO			407

Zaposlenje je pronašlo 85 korisnika klubova za traženje posla, a 32 je volontiralo.

Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo provodila je radionice za dugoročno nezaposlene osobe u trajanju od četiri sedmice prema programu „Uspjet ću!“.

7.2. Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu

Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje uspostavio sistem redovnog profesionalnog informiranja u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH radi upoznavanja učenika o značaju izbora daljeg obrazovanja i uključivanja na tržište rada. Tokom 2012. godine u aktivnosti profesionalnog informiranja¹⁹ uključeno je 229 osnovnih škola i 18.659 učenika, te 132 srednje škole i 14.701 učenik. Također, u pojedinim kantonima profesionalno informiranje je organizirano i na određenim fakultetima.

Ovisno o uspostavljenom sistemu u kantonalnim službama za zapošljavanje, profesionalno informiranje obavljaju zaposlenici općinskih biroa i karijerni savjetnici iz CISO.

Pored toga, u određenim službama za zapošljavanje CISO je pokrenuo aktivnosti sa visokoškolskim ustanovama, informirajući i savjetujući studente o uključivanju na tržište rada.

Federalni zavod učestvuje u implementaciji Operativnog plana aktivnosti na provođenju mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja s prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja s potrebama privrede u Federaciji BiH, za čiju je koordinaciju zaduženo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.

Nastavljena je dugogodišnja saradnja sa Njemačkim internacionalnim društvom (GIZ), koji provodi projekat „Podrška obrazovanju odraslih u BiH“.

¹⁹ U zbirni broj nisu uključeni podaci za Zapadnohercegovački kanton, u kojem se ne provodi ova aktivnost

8. ISPITIVANJE TRŽIŠTA RADA

Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje proveo neophodne pripreme za anketiranje poslodavaca na uzorku od 2.500 pravnih osoba koje imaju više od 10 zaposlenih, kako bi se stekao realan uvid u stanje i kretanje na tržištu rada u Federaciji BiH.

Cilj ovog istraživanja je obezbijediti što potpunije informacije o planovima i potrebama poslodavaca za zapošljavanjem, odnosno obukom postojećih zaposlenika.

Rezultati istraživanja će biti objavljeni krajem prvog kvartala 2013. godine.

9. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE

9.1. Objavljivanje oglasa za posao na internet stranici Federalnog zavoda

Kao i prethodnih godina, Federalni zavod je i u 2012. godini nastavio objavljivati oglase o slobodnim radnim mjestima posredstvom svoje nove internet stranice (www.fzzz.ba), što je nezaposlenim osobama u Bosni i Hercegovini predstavljalo olakšanje u nastojanju da se kvalitetno i pravovremeno informiraju o mogućnostima zapošljavanja, a poslodavcima da oglase slobodna radna mjesta.

Na novoj internet stranici Federalnog zavoda u periodu mart-decembar 2012. godine objavljeno je 2.238 oglasa za 6.447 slobodnih radnih mjesta. Najviše oglasa je objavljeno u oblastima: obrazovanje (463 oglasa - 2.437 radnih mjesta), ekonomija/finansije (274 - 475), pravo (138 - 199), administrativne i slične usluge (134 - 203), komercijala/prodaja (120 - 565), elektrotehnika/mašinstvo (110 - 214), državna služba (109 - 301) i dr.

Redizajnirana i tehnički unaprijeđena internet stranica Federalnog zavoda, koja je stavljena u funkciju krajem marta 2012. godine, zabilježila je do kraja godine 438.132 posjete, što je u odnosu na isti period 2011. godine povećanje za oko 200 posto. Također, na stranici su se do sada registrirale 162 firme, koje su time stekle mogućnost besplatnog objavljivanja oglasa za slobodna radna mjesta. Osim toga, gotovo 3.000 osoba svakodnevno elektronskom poštom prima obavještenja o novim oglasima za posao objavljenim na ovoj stranici, a uskoro će osobama koje traže posao biti omogućeno i objavljivanje biografija, koje će registrirane firme moći pregledati.

Također, u 2012. godini su poslodavci po prvi puta mogli aplicirati za učešće u programu Federalnog zavoda isključivo elektronskim putem, čime je postignuta ušteda novca i vremena korisnika, ali i unaprijeđena transparentnost realizacije programa.

Na manifestaciji WebAwardMe 2012, Federalni zavod je dobio nagradu za najbolju stranicu u Bosni i Hercegovini u oblasti javna uprava.

9.2. Projekat Evropske unije u Bosni i Hercegovini – „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ (ICBES)

U septembru 2011. godine zvanično je započela realizacija dvogodišnjeg projekta tehničke pomoći Evropske unije Bosni i Hercegovini „Izgradnja institucija i kapaciteta u sektoru zapošljavanja u Bosni i Hercegovini“ – ICBES (EuropeAid/129452/C/SER/BA), čija je ukupna vrijednost 2.382.400 eura, a implementira ga EPRD konzorcij iz Poljske.

Projektnim zadatkom su definirane četiri komponente kojima se nastoji podržati reforma sektora zapošljavanja u Bosni i Hercegovini:

- *indikator, politike tržišta rada, praćenje i evaluacija*

- *mehanizmi pripreme budžeta na svim nivoima, koji su odgovorni za politike tržišta rada i zapošljavanje*
- *jačanje kapaciteta općinskih biroa za zapošljavanje*
- *jačanje kapaciteta kantonalnih/regionalnih službi za zapošljavanje.*

U 2012. godini su organizirane brojne obuke za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje, i to:

- *„Provođenje analize potreba za obukama”, obuka za stručnjake koji se bave razvojem ljudskog potencijala*
- *„Unapređenje učinka za bolje rezultate“, obuka za menadžere javnih službi za zapošljavanje*
- *„EU integracije i IPA programiranje”, obuka za menadžere javnih službi za zapošljavanje*
- *„EU integracije i IPA programiranje”, obuka za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje*
- *“Razvoj EU strategija za programiranje EU fondova”, obuka za menadžere javnih službi za zapošljavanje*
- *“Priprema prijedloga projekata (fiches)”, obuka za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje*
- *„EU integracije i IPA programiranje”, obuka za zaposlenike Federalnog zavoda*
- *„Uspostava modul biroa za zapošljavanje”, obuka za zaposlenike općinskih biroa za zapošljavanje (Tuzla, Kakanj, Sarajevo – Općina Centar, Mostar, Konjic i Jablanica).*

Održane su i dvije posebne radionice radi identifikacije najvećih izazova i predlaganja mogućih rješenja za njihovo prevazilaženje, te 27 radionica u sklopu uspostavljenih komunikacijskih centara.

9.3. Stručno osposobljavanje zaposlenika

Strateški prioritet Federalnog zavoda u upravljanju ljudskim resursima jeste uspostavljanje održivog koncepta kontinuirane edukacije zaposlenika radi povećanja nivoa njihovih kompetencija, općeg i stručnog znanja, što dovodi do jačanja institucionalnih kapaciteta Federalnog zavoda. Osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika provodi se u skladu sa Politikom kvaliteta i godišnjim Programom edukacije zaposlenika koji obuhvata niz kontinuiranih aktivnosti (seminari, radionice, kursevi, studijske posjete, radno-edukativni sastanci), a o izvršenoj edukaciji se sačinjava godišnji izvještaj.

Ovisno o opisu poslova i odgovornosti zaposlenika, provedene su edukacije iz oblasti finansija i računovodstva, informacijsko-komunikacijskih tehnologija, pravnih poslova, aktivne politike zapošljavanja, strateškog planiranja i programskog budžetiranja.

Također, s ciljem stvaranja sistema upravljanja radnim učinkom, provedena je edukacija iz oblasti socijalno-poslovnih vještina „Uspostavljanje sistema upravljanja učincima/profesionalni razvoj”.

Radi praćenja opredijeljenosti zaposlenika i efekta, izvršeno je mjerenje i evaluacija uspješnosti pomenute edukacije, koje pokazuje da više od 84% zaposlenika smatra da je njen sadržaj u velikoj ili veoma velikoj mjeri primjenjiv u obavljanju poslova, te da će doprinijeti poboljšanju radne efikasnosti.

Federalni zavod je tokom izvještajnog perioda, u skladu sa svojim nadležnostima u okviru usklađivanja i koordinacije rada službi za zapošljavanje, informiranja i stručnog usavršavanja zaposlenika kantonalnih službi za zapošljavanje, samostalno i u saradnji sa drugim subjektima organizirao radno-edukativne sastanke iz oblasti aktivne politike zapošljavanja, istraživanja tržišta rada, materijalno-socijalne sigurnosti, zapošljavanja stranaca, informacionih tehnologija, strateškog planiranja i programskog budžetiranja.

U skladu sa poslovnom orijentacijom u smislu jačanja kapaciteta Federalnog zavoda, u 2012. godini su započete aktivnosti usmjerene na osposobljavanje zaposlenika za pripremu, praćenje i provođenje projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije, što bi u narednom periodu trebalo da bude važan segment rada kojim će se implementirati dio mjera aktivne politike zapošljavanja.

10. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Zakonska obaveza Federalnog zavoda jeste da vodi i objedinjuje zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i da predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti. U 2012. godini potpisan je ugovor sa profesionalnom IT firmom uz čiju je stručnu pomoć uspješno održavan, postojeći, Jedinstveni informacioni sistem.

Razmjena podataka u okviru ELMO/TAFF projekta je funkcionirala bez većih problema, tako da su, između ostalog, prijave na zdravstveno osiguranje vršene elektronskim putem.

U izvještajnom periodu održavana je postojeća VPN mreža između kantonalnih zavoda za zapošljavanje i Federalnog zavoda. Također, rađeno je na uspostavljanju VPN između određenih biroa i kantonalnih službi za zapošljavanje jer su ISDN konekcije postale nestabilne ili su potpuno prestale sa radom.

Pokrenute su aktivnosti na uvođenju i implementaciji informacionog sistema finansijskog upravljanja ISFU za podršku trezorskom poslovanju kako u Federalnom zavodu, tako i u kantonalnim službama za zapošljavanje.

Radi realizacije uvođenja trezorskog poslovanja u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 32/09) i Zakonom o trezoru u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 19/03 i 79/07), saglasnost da se nastave zajedničke aktivnosti u vezi sa nabavkom i postimplementacijskim funkcioniranjem sistema trezorskog poslovanja dalo je sedam kantonalnih službi za zapošljavanje. Službe za zapošljavanje Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zapadnohercegovačkog kantona nisu uzele učešće u zajedničkom projektu.

Sistem trezorskog poslovanja počinje s radom u 2013. godini, a finansijski softveri koji su do sada korišteni u Federalnom zavodu i u kantonalnim službama za zapošljavanje bit će van upotrebe.

Odlukom Upravnog odbora odobrene su aktivnosti potrebne za pokretanje procesa realizacije Jedinstvenog informacionog sistema, što naročito podrazumijeva:

- Realizaciju procesa izrade inovirane i cjelovite studije koja treba da rezultira dokumentacijom za pokretanje postupka nabavke i realizacije Jedinstvenog informacionog sistema
- Provođenje svih potrebnih aktivnosti na realizaciji Jedinstvenog informacionog sistema u skladu sa konceptima i rješenjima ustanovljenim studijom

- Provođenje svih mjera i postupaka u procesu usaglašavanja strateških opredjeljenja u realizaciji Jedinstvenog informacionog sistema sa kantonalnim službama za zapošljavanje, a u skladu sa zakonskim nadležnostima Federalnog zavoda da objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje Jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti.

Također, Odlukom su utvrđene osnovne funkcionalne karakteristike Jedinstvenog informacionog sistema, kao što su:

- Jedinstvenost koncepta, strukture podataka i načina realizacije procesa na nivou Federacije BiH i kantonalnih službi za zapošljavanje
- Održavanje zajedničkih i posebnih registara i nomenklatura
- Razmjena podataka sa Poreznom upravom (veza sa projektom ELMO/TAFF)
- Integracija sa trezorskim IPS, naročito sa podsistemom budžetiranja, obaveza, plaćanje i izvještavanje
- Realizacija procesa komuniciranja i posredovanja na tržištu ponude i potražnje radne snage
- Interoperabilnost sa eksternim sistemima (Porezna uprava, AFIP, Statistika, UIO i dr.)
- Integriranost sa internim podsistemima
- Inkorporirana logika interakcija sa budućim podsistemima za upravljanje projektima.

Isto tako, prilagođene su postojeće aplikacije za aktivnu politiku zapošljavanja, za nove projekte kao što je „Prilika za sve“. Za projekte zapošljavanja „Prilika za sve“ i „Povratnici“ osigurana je prijava putem web stranice Federalnog zavoda, kao i kalkulator za proračun poticajnih sredstava, što predstavlja novinu u odnosu na prethodne pristupe.

Pored toga, puštena je u rad nova web stranica Federalnog zavoda. Implementacijom stranice dobijen je niz novih funkcionalnosti, kao što su mogućnosti da kompanije objavljuju oglase, objava oglasa iz dnevne štampe i drugih izvora te prijava korisnika – nezaposlenih osoba na newsletter, tj. prijem oglasa za posao i dr.

11. UPRAVNI ODBOR

Na 15 sjednica Upravnog odbora, koliko ih je održano u izvještajnom periodu, razmatrana su najvažnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda i ostvarivanja funkcija zapošljavanja, te su usvojeni: Izvještaj o radu za 2011. godinu, Izvještaj o redovnom godišnjem popisu sredstava i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, Godišnji obračun Finansijskog plana za 2011. godinu, Finansijski plan za 2012. godinu i procjena plana za 2013. i 2014. godinu sa Prvim izmjenama i dopunama, kvartalni finansijski izvještaji, Druge izmjene i dopune Finansijskog plana za 2012. godinu, Finansijski plan za 2013. godinu i procjena plana za 2014. i 2015. godinu te Program rada za 2013. godinu. Također, donesen je Plan jačanja mjera aktivne politike zapošljavanja za 2012. godinu, Odluka o izmjenama i dopunama Statuta i Pravilnik o dopuni Pravilnika o radu.

Upravni odbor je donio i odluke o Dopuni Programa dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolvinga za zadržavanje najmanje 800 zaposlenih od postojeće zaposlenosti u IP „Krivaja“ d.o.o. – u stečaju, Zavidovići, te za očuvanje radnih mjesta za najmanje 450 zaposlenih od postojeće zaposlenosti u „Konjuh“ d.d. Živinice. Također,

donio je i odluke koje se odnose na provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, uvjete za njihovo provođenje i potrebna finansijska sredstva za Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“, Program zapošljavanja povratnika u 2012. godini, Program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“ i pilot projekat „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“. Isto tako, donio je odluke o odobravanju sredstava za realizaciju projekta „Osobe sa invaliditetom na otvorenom tržištu rada – zapošljavanjem do pune integracije“, koji realizira Udruženje Centar za razvoj i podršku iz Tuzle, „Stručno osposobljavanje kandidata za zanimanje kovač, CNC operater i mehatroničar“, koji realizira Regionalna razvojna agencija NERDA, „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka za potrebe preduzeća Prevent Travnik“, kao i odluke o usvajanju „Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo“, o uspostavi trezorskog poslovanja, o sufinansiranju aktivnosti „Razvoj efikasnih politika zapošljavanja u Federaciji BiH“, koje realizira GOPA predstavništvo u BiH u okviru Projekta zapošljavanja mladih (YEP), a finansira Švicarska agencije za razvoj i saradnju (SDC), o odobravanju aktivnosti potrebnih za pokretanje procesa realizacije Jedinostvenog informacionog sistema i o odobrenju javnih nabavki u 2012. godini.

Upravni odbor je razmatrao Informaciju o aktivnostima u vezi sa usklađivanjem novčanih naknada demobiliziranih branilaca i pokrenutim sudskim postupcima, te donio zaključak da se Informacija dostavi premijeru Vlade Federacije Bosne i Hercegovine sa prijedlogom da se zaduže nadležna ministarstva da poduzmu odgovarajuće mjere i dostave prijedloge rješenja ovog problema.

12. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE

Jedna od zakonskih nadležnosti Federalnog zavoda jeste da prati, usklađuje i koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. U skladu s tim, i u 2012. godini su redovno održavani sastanci direktora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH radi razmatranja rezultata realizacije programa aktivne politike zapošljavanja i dogovora o aktuelnim pitanjima, posebno o:

- programskim aktivnostima Federalnog zavoda za 2012. godinu
- finansijskoj podršci Federalnog zavoda kantonalnim službama za zapošljavanje za nedostajuća sredstva prema zakonskim prioritetima
- razmatranju stanja i obaveza koje proističu iz sudskih postupaka u vezi sa isplatom razlike novčanih naknada demobiliziranim braniocima
- poduzetim aktivnostima u vezi sa rješavanjem problema usklađivanja novčanih naknada demobiliziranih branilaca i pokrenutim sudskim postupcima
- razmatranju statusa centara za informiranje, savjetovanje i obuku (CISO)
- implementaciji softverske podrške trezorskom načinu poslovanja javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH
- Prijedlogu finansijskog plana Federalnog zavoda za 2013. godinu i procjeni plana za 2014. i 2015. godinu
- aktivnostima Federalnog zavoda planiranim za 2013. godinu.

U okviru tih sastanaka organizirano je potpisivanje sporazumā o realizaciji i finansiranju Programa sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“, Programa jačanja konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo, te Aneksa na Sporazum o realizaciji projekta SSNESP, kao i Sporazuma javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH o implementaciji softverske podrške trezorskom načinu poslovanja.

Također, direktori javnih službi za zapošljavanje su informirani da je Federalni zavod zaključio Protokol sa Federalnom upravnom za inspekcijske poslove o razmjeni podataka radi sprečavanja rada na crno, Sporazum o ostvarivanju prava na novčanu naknadu nezaposlenih osoba sa Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH, Memorandum o saradnji sa GOPA predstavništvom u BiH – Projekat zapošljavanja mladih (YEP) radi realizacije aktivnosti „Razvoj efikasnih politika zapošljavanja u Federaciji BiH“, te Operativni protokol o elektronskoj razmjeni podataka sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH, kojim se definiraju pitanja koja se odnose na elektronsku razmjenu podataka (između Agencije i Federalnog zavoda) o potvrđivanju perioda osiguranja navršenim na teritoriji Federacije BiH i Republike Slovenije i korištenju prava na novčanu naknadu podnosilaca zahtjeva za izdavanje potvrde.

13. INFORMIRANJE

Poslovi informiranja u 2012. godini su izvršavani s ciljem postizanja transparentnosti rada i promoviranja Federalnog zavoda kao pouzdanog partnera poslodavaca i osoba koje traže posao u Federaciji BiH.

U tom periodu redovno su na internet stranici (www.fzzz.ba) objavljivane vijesti o aktivnostima Federalnog zavoda i kretanjima na tržištu rada (153 vijesti), a većina ih je plasirana u javnost posredstvom novinskih agencija (FENA i ONASA) te direktnim dostavljanjem na e-mail adrese štampanih i elektronskih medija. Štampani mediji (Dnevni avaz, Oslobođenje, Nezavisne novine, Dnevni list, Večernji list) najčešće su objavljivali dostavljene vijesti, a elektronski su na temelju tih vijesti emitirali priloge, što je Federalnom zavodu osiguralo solidan medijski prostor. U dnevnim listovima i na internet portalima objavljena su 122 članka koja se odnose na aktivnosti Federalnog zavoda i kretanje na tržištu rada, dok su u elektronskim medijima emitirana 42 priloga sa izjavama predstavnika Federalnog zavoda. Pored toga, zabilježena su i dva gostovanja u emisijama elektronskih medija. Generalna je ocjena da je sa štampanim i elektronskim medijima u Bosni i Hercegovini ostvarena dobra saradnja, te da ih je većina objektivno izvještavala o aktivnostima Federalnog zavoda.

Također, Federalni zavod je organizirao pet konferencija za novinare radi promoviranja i upoznavanja javnosti sa svojim aktivnostima. Odziv medija, printanih i elektronskih, bio je izuzetno dobar.

Radi unapređenja komunikacije između Federalnog zavoda i korisnika (poslodavaca i nezaposlenih osoba) te omogućavanja boljeg i lakšeg pristupa informacijama o kretanjima na tržištu rada i aktivnostima Federalnog zavoda, krajem marta 2012. godine u funkciju je stavljena nova, redizajnirana i funkcionalnija internet stranica, koja, za razliku od stare, nudi puno više usluga i informacija poslodavcima i nezaposlenim osobama. Za devet mjeseci 2012. godine zabilježen je značajan porast posjeta (438.132), što je u odnosu na isti period 2011. godine povećanje za oko 200 posto. Također, 162 firme su se registrirale i na ovoj web stranici objavljuju svoje oglase za slobodna radna mjesta. Skoro 3.000 osoba svakodnevno putem elektronske pošte prima obavještenja o novim oglasima za posao objavljenim na ovoj stranici, a uskoro će onima koji traže posao biti omogućeno i postavljanje biografija, koje će registrirani poslodavci moći pregledati. Isto tako, u 2012. godini korisnici su na jedan od programa Federalnog zavoda po prvi puta mogli aplicirati isključivo elektronskim putem, čime je postignuta ušteda novca i vremena korisnika, ali i unaprijeđena transparentnost realizacije programa.

Također, i druga, ali ne i manje bitna, internet stranica Federalnog zavoda (www.abecedakarijere.ba), koja je namijenjena učenicima, studentima i drugim

potencijalnim korisnicima u vezi sa profesionalnom orijentacijom, u 2012. godini je zabilježila gotovo 100.000 posjeta, što je u poređenju sa prethodnom godinom veliki napredak. I u 2013. godini *abecedakarijere.ba* ostaje bitan segment moderne komunikacije Federalnog zavoda sa korisnicima.

Osim putem službene elektronske pošte, veliki dio komunikacije sa korisnicima obavljan je preko zvaničnog profila Federalnog zavoda na socijalnoj mreži *Facebook*. Pored odgovora na brojne upite, putem *Facebook* profila se „prijatelji“ ili „sljedbenici“, kojih je više od 6.000, informiraju o aktivnostima Federalnog zavoda, ali im se dostavljaju i linkovi objavljenih oglasa za slobodna radna mjesta. *Postove* na *Facebook* profilu pregleda, u prosjeku, oko 3.000 „prijatelja“.

Radi uspostavljanja što bolje interakcije sa nezaposlenim osobama, a kako bi se stekao uvid u njihove potrebe, na obje internet stranice su u izvještajnom periodu postavljana anketna pitanja na koja su nezaposlene osobe imale priliku da odgovore. Analiza rezultata ankete poslužit će Federalnom zavodu u kreiranju budućih aktivnosti.

Na web stranici Federalnog zavoda mjesečno je objavljivan statistički bilten sa podacima o zaposlenosti i nezaposlenosti u Federaciji BiH (tabelarno i grafički).

14. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

Za Federalni zavod 2012. je bila uspješna i sadržajna poslovna godina, što se ogleda u kontinuitetu dobre saradnje sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike i njemu pripadajućom Jedinicom za implementaciju projekata socioekonomske podrške, obuke i prezapošljavanja, kao i Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Također, saradivano je sa Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke, te nadležnim institucijama za zapošljavanje: Agencijom za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH.

Federalni zavod je aktivno sudjelovao u pripremi razvojnih projekata i strateških dokumenata sa institucijama Vijeća ministra Bosne i Hercegovine.

Također, ostvarena je značajna saradnja sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine i Vladom Federacije BiH na usaglašavanju politika u vezi sa programiranjem razvojnih projekata u okviru Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA). Također, na osnovu zahtjeva domaćih i međunarodnih institucija i organizacija, Federalni zavod je u ulozi partnera podržao brojne projekte koji su bili predmet apliciranja po javnim pozivima za učešće u projektima prekogranične saradnje i dr.

Federalni zavod je aktivno učestvovao u pripremi Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2012. godinu. Zaključivanjem Memoranduma obezbijeđeni su neophodni uvjeti za zapošljavanje Roma u 2013. godini.

U 2012. godini je sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove potpisan Protokol o razmjeni podataka radi sprečavanja rada na crno. Cilj Protokola je sprečavanje rada na crno i onemogućavanje poslodavaca kod kojih su na radu zatečene nezaposlene osobe bez ugovora o radu da apliciraju za korištenje javnih sredstava radi sufinansiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba. Time će se unaprijediti efikasnost i transparentnost programa koje će Federalni zavod realizirati.

Također, nastavljena je saradnja u skladu sa Protokolom o razmjeni podataka, kojim se regulira način korištenja podataka iz Jedinog sistema Porezne uprave, proces

razmjene podataka sa korisnicima sistema, te odgovornost za sigurnost korištenja tih podataka. Novi sistem je u velikoj mjeri pojednostavio proces registracije poslodavaca i drugih obveznika uplate doprinosa za socijalno osiguranje, u skladu sa primjenom Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Predstavnici Federalnog zavoda su sudjelovali u projektu „Obrazovanje odraslih u BiH“, u organizaciji GIZ-a, koji pruža podršku bosanskohercegovačkim partnerima pri reformskim nastojanjima u oblasti obrazovanja odraslih, posebno u pogledu ekonomskih i socijalnih potreba u BiH u formalnom, neformalnom i informalnom dijelu. Federalni zavod je dao stručnu podršku izradi baze www.obuke.ba, koja će sadržavati podatke o izvođačima različitih vrsta obuke, te izradi „Pasoša kompetencija“, dokumenta koji bi trebalo da olakša prepoznavanje kompetencija na tržištu rada stečenih kroz neformalno obrazovanje i informalno učenje.

Data je podrška velikom broju aktivnosti fokusiranih na promociju volonterizma, stručnog osposobljavanja i usavršavanja osoba s invaliditetom, razvoj poduzetništva među mladim osobama i ženama i slično, a koje su implementirale različite nevladine organizacije.

Federalni zavod je učestvovao u projektu „Mogućnost zapošljavanja za mlade i žene u ruralnim opštinama Istočno Novo Sarajevo, Kalinovik, Miljevina (Foča), Trnovo, te ruralnim opštinama Kantona Sarajevo: Ilijaš, Hadžići, Vogošća, Ilidža“, koji je implementiralo udruženje „Žene Trnova“ iz Trnova i „Žene ženama“ iz Sarajeva uz finansijsku podršku Centara civilnih inicijativa u iznosu od 19.395,41 USD. Cilj Projekta jeste unapređenje komunikacije između poslodavaca, nezaposlenih (posebno mladih i žena) i javnih službi za zapošljavanje, informiranje o mjerama aktivne politike zapošljavanja, kao i edukacija nezaposlenih u vezi sa aktivnim traženjem posla. Nakon realiziranih radionica u Ilijašu, Hadžićima, Vogošći i Ilidži, od ukupno 95 mladih nezaposlenih osoba, njih 10 se u kratkom roku zaposlilo, od toga jedna osoba u okviru projekta „Omladinsko poduzetništvo“, a tri su počele volontirati. Radionicama su prisustvovali predstavnici šest poslodavaca (Gorenje, BH Food, Halilović, Udruženje poljoprivrednika, Udruženje žena „Ruža“, Udruženje žena „Zlatne ruke“).

Federalni zavod je uzeo učešće i u Socijalnom danu u okviru projekta „Volontiraj-kreditiraj“, koji provodi Udruženje Infohouse iz Sarajeva. Oko 2.000 srednjoškolaca u BiH volontiralo je jedan dan u javnim ustanovama, privatnim firmama i nevladinim organizacijama. Dvije učenice sarajevske Prve i Druge gimnazije volontirale su u Federalnom zavodu te stekle prvo radno iskustvo, čime su doprinijele finansiranju omladinskih projekata.

U okviru projekta „Volontiranje je cool!“, koji realizira Centar za razvoj omladinskog aktivizma, Federalni zavod je podržao centralnu aktivnost „Galerija volonterizma 2012“. Cilj Projekta je poticanje razvoja inkluzivnog društva kroz povećanje uključenosti učenika u volonterskim i humanim akcijama, te pružanje prilike mladima da u radnoj sredini steknu nova iskustva kojima će se moći koristiti u svojoj profesionalnoj budućnosti. Učenici volonteri iz 10 osnovnih škola s područja Kantona Sarajevo prezentirali su svoje radove kao rezultat volonterskih aktivnosti u 2012. godini. Najbolji radovi nagrađeni su simboličnim poklonima sponzora Projekta.

Također, na osnovu Sporazuma o partnerstvu zaključenim sa USAID-Sida FIRMA projektom, implementiran je niz zajedničkih aktivnosti usmjerenih na razvoj, zapošljavanje, obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje radne snage u oblasti metalske i drvne industrije, a u koje su bili uključeni i partneri sa kantonalnog i općinskog nivoa (ministarstva, općine, škole, razvojne agencije). Implementacija tih aktivnosti rezultirala je obukom i zapošljavanjem više stotina nezaposlenih osoba.

Značajni rezultati su postignuti i, u okviru projekata YERP i YEP, otvaranjem centara za informiranje, savjetovanje i obuku i klubova za traženje posla, preko kojih je više hiljada osoba dobilo odgovarajuće usluge.

Federalni zavod je aktivno sudjelovao u radionici „Unapređenje zapošljavanja i razvoj ljudskih resursa“ održanoj u okviru sajma INTERIO 2012, radi sagledavanja trenutnog stanja u drvoprerađivačkom sektoru u BiH i iznalaženja rješenja za prevazilaženje brojnih problema, naročito u vezi sa nedostatkom kvalitetno osposobljenog kadra za rad u tom sektoru. Radionicu su zajednički organizirali Vanjskotrgovinska komora BiH i USAID-Sida FIRMA projekt BiH.

Ostvarena je dobra saradnja sa Gender centrom Federacije BiH, a Federalni zavod je izvršio sve potrebne aktivnosti u vezi sa usklađivanjem statističkih i drugih dokumenata prema Zakonu o ravnopravnosti spolova i preporukama iz Akcionog plana za gender odgovorno budžetiranje.

Podržan je prijedlog Centara civilnih inicijativa da se pokrenu aktivnosti na unapređenju efikasnosti politika zapošljavanja i radnih prava.

Također, nastavljena je saradnja sa obrazovnim i drugim zainteresiranim institucijama i organizacijama u Federaciji BiH u sklopu implementacije Operativnog plana za realizaciju aktivnosti na osnovu mjera i preporuka sadržanih u Analizi stanja u oblasti srednjeg obrazovanja, sa prijedlogom mjera za usklađivanje obrazovanja sa potrebama privrede.

Predstavnici Federalnog zavoda su aktivno učestvovali i u realizaciji drugih međunarodnih projekata koji za cilj imaju unapređenje tržišta rada u BiH, kao što su: „Bosna i Hercegovina – Torinski proces 2012: rezultati pregleda napretka u VET reformi“ (ETF) i „Podrška Evropske unije srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini IV“ (EU VET IV). Tim povodom, organizirano je niz seminara, okruglih stolova i radionica koji su okupili najvažnije predstavnike institucija nadležnih u oblastima obrazovnih politika i posredovanja u zapošljavanju.

Federalni zavod učestvuje i u realizaciji projekta „Migracije za razvoj na zapadnom Balkanu – MIDWEB“, u okviru kojeg je u martu 2012. godine, pri Službi za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona u Bihaću, otvoren Migracioni servisni centar (MSC) Međunarodne organizacije za migracije (IOM). Osnovni cilj je promoviranje regularnih migracija u zemlje Evropske unije i druge zemlje, kao i mobilnost ljudi između država na Balkanu. MIDWEB je projekat koji provodi IOM u saradnji sa Regionalnom inicijativom za migracije, azil i izbjegla lica (MARRI), njemačkom Saveznom kancelarijom za migracije i izbjeglice i bečkim Institutom za migracije i izbjeglice za međunarodne ekonomske studije (wiiw), a realizira se u Albaniji, BiH, Crnoj Gori, Kosovu pod okriljem UN rezolucije 1244, Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji i Srbiji.

Migracioni servisni centri nude informacije o prilikama za zaposlenje i studiranje u inostranstvu, procedurama za dobijanje viza, informacije o pristupu zdravstvenom osiguranju i obrazovnom sistemu, kao i druge korisne informacije kada je riječ o selidbi u inostranstvo. Također, centri raspolažu informacijama o mogućnostima za povratak iz inostranstva i dostupnim službama podrške u BiH. U tom slučaju, savjetnici MSC pružaju informacije o lokalnoj mreži usluga, kao što su obuke za profesionalno osposobljavanje, jezički i kompjuterski kursevi, te informacije u vezi sa podrškom za razvoj male privrede i reintegracijom prema individualnim potrebama.

15. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA

U izvještajnom periodu znatna finansijska sredstva Federalnog zavoda su usmjerena kantonalnim službama za zapošljavanje radi obezbjeđenja sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba (novčana naknada, zdravstveno osiguranje i penzijsko-invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba) jer sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova. Budući da kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, koje su za novčanu naknadu iznosile 43.904.289,04 KM, za zdravstveno osiguranje 21.617.682,21 KM i za penzijsko-invalidsko osiguranje 1.969.906,84 KM, Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, nakon odobrenja Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje u iznosu od 19.734.692,49 KM.

I pored obaveza u 2012. godini koje se tiču materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, tzv. pasivnih mjera, Federalni zavod je dao doprinos ublažavanju posljedica globalne ekonomske krize na tržištu rada. Osigurana su sredstva za dovršetak realizacije mjera aktivne politike zapošljavanja započelih u 2011. godini te su, srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima, stvorene pretpostavke za implementaciju u 2012. godini novih mjera sufinansiranja zapošljavanja, samozapošljavanja ili obuke značajnog broja nezaposlenih osoba kroz:

- Program sufinansiranja zapošljavanja „Prilika za sve“ (1.647 osoba)
- Program sufinansiranja zapošljavanja povratnika (213 osoba)
- Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – prvo radno iskustvo (1.000 osoba)
- Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih osoba „Omladinsko poduzetništvo“ (145 osoba)
- Pilot projekat „Sistem integriranih centara za inkubirani razvoj i konsalting“
- Projekat podrške mrežama socijalne sigurnosti i zapošljavanja SSNESP (2.074 osobe)
- Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja posredstvom Razvojne banke Federacije BiH (zapošljavanje 242 osobe i zadržavanje u radnom odnosu 2.278 osoba)
- Projekat „Stručno osposobljavanje kandidata za zanimanje kovač, CNC operater i mehatroničar“ (100 osoba)
- Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje šivača autopresvlaka“ (600 osoba)
- Projekat „Stručno osposobljavanje i zapošljavanje kandidata za zanimanje metalostrugar i CNC operater“ (50 osoba)
- Podršku provođenju programa pripreme za tržište rada (pisanje biografije i popratnog pisma, razgovor sa poslodavcem, aktivno traženje posla, obuke iz informatike i stranih jezika) kroz centre za informiranje, savjetovanje i obuku i klubove za traženje posla (više od 5.000 osoba)
- Podršku organiziranju sajmova za zapošljavanje.

Navedenim mjerama i programima, koji su bili *gender* senzitivni i fokusirani na teško zapošljive kategorije nezaposlenih osoba (dugoročno nezaposleni, osobe sa invaliditetom, stariji od 40 godina, demobilisani borci i dr.), kao i na one kojima prijeti gubitak zaposlenja, obuhvaćeno je više od 8.000 osoba.

Zbog smanjenog obima proizvodnje i ostalih indikatora ekonomskih aktivnosti, privreda nije mogla iskazati veću potražnju za radnom snagom, a veliki broj subjekata se suočava sa mogućim zatvaranjem, što je rezultiralo velikim brojem prijava na evidenciju nezaposlenih osoba po prestanku radnog odnosa, ali i nakon završetka školovanja. Naime, u 2012. godini na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavile su se 58.154 osobe. Također, u istom periodu je sa evidencije zaposleno 51.766 osoba. Ukupno se na evidenciju nezaposlenih prijavilo 99.875 osoba, dok je 86.113 osoba brisano sa evidencije nezaposlenih po raznim osnovama.

S obzirom na trend iz 2012. godine, očekuje se da će i u 2013. godini biti potrebno obezbijediti znatna finansijska sredstva za materijalnu i socijalnu sigurnost, ali, da bi se zadržala razvojna funkcija javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH kao značajnog faktora na tržištu rada, dio sredstava će se usmjeriti na realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.

U skladu sa procesima evropskih integracija, u narednom periodu Federalni zavod će se aktivno uključiti u izradu projekata za apliciranje za sredstva iz fondova u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA), kao što su projekti prekogranične saradnje i dr.

S obzirom na to da Federalni zavod kao partner već učestvuje u projektu Adriatic Welfare Mix, finansiranom iz sredstava IPA fondova, a čija je realizacija započeta u 2012. godini, očekuje se da će stečena iskustva omogućiti izradu novih uspješnih projekata koji će biti finansirani iz fondova Evropske unije.

Procesi koji očekuju Bosnu i Hercegovinu još jasnije će odrediti pravce djelovanja Federalnog zavoda, naročito u dijelu donošenja i primjene zakonske i podzakonske regulative, te instrumenata i mjera koje direktno mogu pomoći daljim ekonomskim i socijalnim reformama, usklađivanju obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada, razvoju poduzetništva, otvaranju novih radnih mjesta, kao i bržem procesu evropskih integracija Bosne i Hercegovine.

Po ovlaštenju predsjednice Upravnog odbora
Marijane Milinović, broj 03-49-2745/13
od 15.5.2013. godine

Rada Lukić

Broj: 01/1-34-2969/13
Datum: 30.05.2013. god.